

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)
Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Дослідження шляхів підвищення прибутковості діяльності підприємства, на прикладі ТОВ “ВКП “Ватра”

Виконав(ла): студент(ка) VI курсу, групи БМм-61
спеціальності 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

	(підпис)	Барчук С.І. (прізвище та ініціали)
Керівник	(підпис)	Машлій Г.Б. (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	(підпис)	Мосій О.Б. (прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	(підпис)	Сороківська О.А. (прізвище та ініціали)
Рецензент	(підпис)	Шерстюк Р.П. (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2024

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет _____ Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра _____ Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Зоруківська О.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня _____ магістр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю _____ 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

студенту _____ Барчуку Станіславу Ігоровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____ Дослідження шляхів підвищення прибутковості діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «ВКП «Ватра»

Керівник роботи _____ Машлій Г.Б., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 12 » вересня 2024 року № 4/7-916

2. Термін подання студентом завершеної роботи _____ 2 грудня

3. Вихідні дані до роботи _____ звіти про фінансові результати, бухгалтерські баланси підприємства,

_____ калькуляції продукції, звіти про виробництво продукції, звіти з праці та інші документи діяльності
ТОВ «ВКП «Ватра»

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи прибутковості діяльності підприємства

2. Аналіз прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра»

3. Напрями підвищення прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра»

4. Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Місце, що займає прибутковість (рентабельність) у системі показників економічної ефективності роботи підприємства. Внутрішні фактори впливу на показники прибутковості підприємства.

Основні види продукції ТОВ «ВКП «Ватра». Основні економічні показники, що характеризують

роботу ТОВ. Динаміка витрат. Дані обчислень рентабельності капіталу. Динаміка показників

рентабельності реалізації. Показники рентабельності продукції, виробництва, рентабельності

основних і виробничих фондів. Калькуляція повної собівартості виготовлення акумуляторного

світлодіодного світильника. Прогнозовані річні фінансові результати. Розрахунок витрат при

використанні старої та нової ліній порошкового фарбування деталей. Показники економічної ефективності заміни лінії порошкового фарбування. Початкові витрати на заходи з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей. Показники економічної доцільності заходів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ IV Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях	Р.П. Шерстюк, доц.		
	В.С. Стручок, ст. викл.		

7. Дата видачі завдання 15 вересня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
	Вступ	вересень 2024	виконано
	Розділ 1. Теоретичні основи прибутковості діяльності підприємства	вересень 2024	виконано
	Розділ 2 Аналіз прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра»	жовтень 2024	виконано
	Розділ 3 Напрями підвищення прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра»	листопад 2024 р.	виконано
	Розділ 4 Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях	листопад 2024 р.	виконано
	Висновки та пропозиції	листопад 2024 р.	виконано
	Бібліографія	листопад 2024 р.	виконано

Студент

(підпис)

Барчук С.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Машлій Г.Б.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

«Дослідження шляхів підвищення прибутковості діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «ВКП «Ватра»

Магістерська робота: 74 с., 15 рис., 13 табл., 34 літературних джерела.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення прибутковості діяльності підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні й практико-дослідницькі основи забезпечення прибутковості роботи промислового підприємства.

Метою роботи є дослідження прибутковості діяльності підприємства та виявлення напрямів її підвищення.

Методи дослідження – економіко-статистичний аналіз, узагальнення, порівняння, аналіз, синтез та інші.

Робота присвячена дослідженню прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» та виявленню шляхів її зростання. У ній розкрито напрями підвищення прибутковості товариства шляхом впровадження виробництва акумуляторних світлодіодних світильників, досягнення економії коштів від впровадження нової автоматизованої лінії порошкового фарбування, а також удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей продукції.

Розроблені пропозиції можуть бути впроваджені у діяльності ТОВ «ВКП «Ватра».

Ключові слова: прибутковість діяльності, фактори забезпечення прибутковості, види прибутковості, шляхи підвищення прибутковості підприємства.

SUMMARY

Study of the ways to increase the enterprise profitability (LLC «VKP «Vatra» as a case study)

Master's thesis: 74 pp., 15 Fig., 13 Table, 34 references.

The object of research is the process of ensuring the profitability of the enterprise.

The subject of research is the theoretical, methodological and practical research foundations of ensuring the profitability of the work of an industrial enterprise.

The purpose of the work is to study the profitability of the enterprise and identify areas for its improvement.

Research methods are economic and statistical analysis, generalization, comparison, analysis, synthesis, and others.

The work is devoted to study the profitability of the activities of LLC «VKP «Vatra» and identifying ways to increase it. It reveals the directions for increasing the profitability of the company by introducing the production of rechargeable LED lamps, achieving cost savings from the introduction of a new automated powder coating line, as well as improving the process of mechanical processing of product body parts.

The developed proposals can be implemented in the activities of LLC «VKP «Vatra».

Keywords: profitability of activity, factors ensuring profitability, types of profitability, ways to increase the profitability of the enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Наукові засади сутності прибутковості діяльності підприємства та підходи до класифікації її показників.....	9
1.2 Управління формуванням прибутковості підприємства.....	13
1.3 Методологічні засади прогнозування рівня прибутковості у системі стратегічного управління.....	18
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВКП «Ватра»	
2.1 Загальна характеристика роботи товариства.....	25
2.2 Аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» та її економічних показників.....	29
2.3 Оцінка динаміки показників прибутковості товариства.....	37
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВКП «ВАТРА».....	45
3.1 Підвищення прибутковості товариства шляхом впровадження виробництва акумуляторних світлодіодних світильників.....	45
3.2 Пропозиції щодо зростання прибутковості товариства шляхом економії коштів від впровадження нової автоматизованої лінії порошкового фарбування.....	49
3.3 Заходи з підвищення прибутковості шляхом удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей.....	57
РОЗДІЛ 4 БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ.....	61
4.1 Організація охорони праці на ТОВ «ВКП «Ватра».....	61
4.2 Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах економіки при стихійних лихах і великих виробничих аваріях.....	64
ВИСНОВКИ	68
БІБЛІОГРАФІЯ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми. Прибутковість діяльності підприємства виступає важливим економічним інструментом, що використовується у процесі прийняття усіх рішень, які стосуються управління його діяльністю, налагодження взаємовідносин із діловими партнерами, вибору напрямів подальшого розвитку. Вона є одним із основних критеріїв, що застосовуються для оцінювання економічної ефективності. Наявність позитивних значень рентабельності дає інформацію щодо рівня співвідношення між різноманітними отриманими у ході діяльності компанії показниками прибутку та витрат, витрачених ресурсів чи обсягів реалізації продукції, тим самим відображаючи ефективність усієї економічної діяльності підприємства. Аналізування та визначення шляхів нарощування прибутковості діяльності промислових підприємств є надзвичайно важливим, виступаючи інструментом впливу ринкової економіки на формування виробництва продукції чи послуг.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення прибутковості діяльності підприємства.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні й практико-дослідницькі основи забезпечення прибутковості роботи промислового підприємства.

Метою роботи є дослідження прибутковості діяльності підприємства та виявлення напрямів її підвищення.

Завдання дослідження:

- розкрити теоретичні основи прибутковості діяльності підприємства;
- проаналізувати прибутковість діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» та виявити процес впливу чинників на неї;
- здійснити пошук напрямів підвищення прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра»;
- розкрити питання організації охорони праці в товаристві, а також засади безпеки у надзвичайних ситуаціях.

Методи дослідження – економіко-статистичний аналіз, узагальнення, порівняння, аналіз, синтез та інші.

Наукова новизна даної роботи полягає у дослідженні прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» та виявленню шляхів її зростання. У ній розкрито напрями підвищення прибутковості товариства шляхом впровадження виробництва акумуляторних світлодіодних світильників, досягнення економії коштів від впровадження нової автоматизованої лінії порошкового фарбування, а також удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей продукції.

Інформаційною базою дослідження слугували праці науковців-економістів щодо даної тематики, статична інформація, фінансова та оперативна звітність досліджуваного підприємства, дані авторських спостережень роботи ТОВ «ВКП «Ватра» тощо.

Апробація результатів дослідження. Визначені аспекти дослідження, що стосуються тематики даної роботи, були представлені і схвалені під час проведення Міжнародної мультидисциплінарної наукової Інтернет-конференції «Світ наукових досліджень. Випуск 35», яка відбулася 20-21 листопада 2024 р. у м. Тернопіль (Україна) і м. Ополе (Польща), та відповідно були опубліковані у матеріалах даної конференції.

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра містить вступ, чотири розділи, висновки та бібліографію. Вона включає 74 сторінки тексту, 15 рисунків, 13 таблиць. Бібліографія містить 34 найменувань джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Наукові засади сутності прибутковості діяльності підприємства та підходи до класифікації її показників

Забезпечення успішного функціонування, а також досягнення цілей розвитку підприємств вимагає необхідності приділяти велику увагу показникам прибутковості, так як ефективна діяльність підприємств перебуває у безпосередній залежності від величини одержаного прибутку. Прибутковість роботи підприємства дозволяє йому сформувати фінансові ресурси, що можуть бути спрямовані на здійснення інвестицій, розширення діяльності, модернізації устаткування та удосконалення технології виробництва [1, с. 193].

В умовах високого рівня невизначеності середовища, яке постійно змінюється, та наявності великої кількості різноманітних ризиків забезпечення ефективного функціонування підприємства вимагає оперативного розроблення та впровадження управлінських рішень, що часто носять креативний характер. Вони приймаються та реалізуються на основі використання результатів аналізу ряду економічних показників, у тому числі прибутковості, що дає можливість здійснювати управлінські дії, що впливає на ефективність роботи бізнесу [2, с.126].

Як зазначає Правдюк Н.Л., Сутність категорії “рентабельність” розглядається як термін, що означає ефективність роботи підприємства, забезпечення прибутковості різноманітних напрямів його діяльності (зокрема, виробничої, інвестиційної, підприємницької тощо), забезпечення окупності витрат та ін. Встановлених нормативних значення для показників рентабельності немає, проте високі значення даних коефіцієнтів свідчать про кращий рівень ефективності функціонування підприємства [3].

Місце, що займає прибутковість (рентабельність) серед показників економічної ефективності роботи підприємства в складі системи однорідних категорій, ілюструє рис. 1.1.

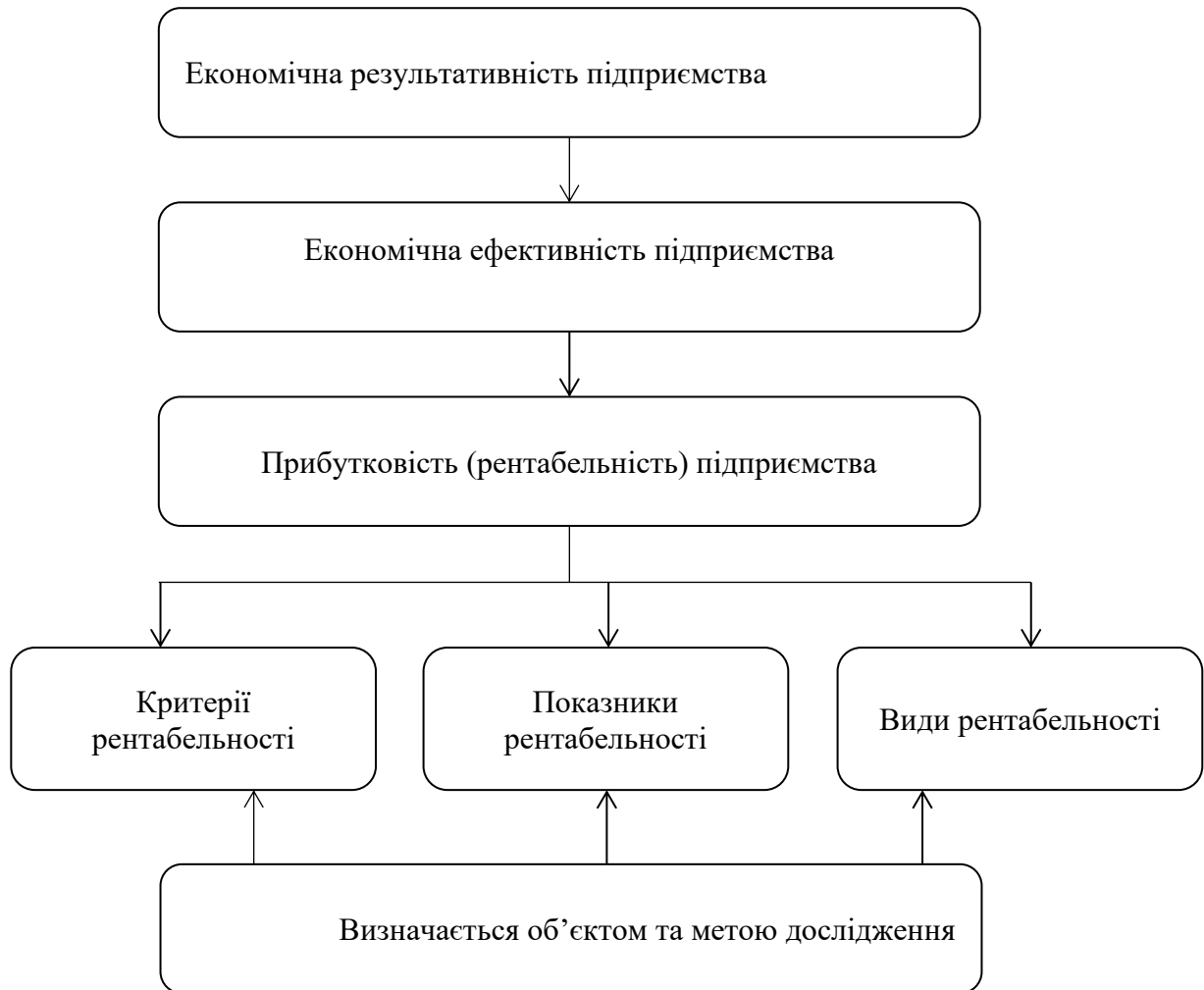

Рисунок 1.1 – Місце, що займає прибутковість (рентабельність) у системі показників економічної ефективності роботи підприємства [4]

Прибутковість характеризується показниками рентабельності. Якщо раніше поняття рентабельності означало ступінь віддачі, отриманої від використання факторів виробництва, то з розвитком ринкових відносин даний термін став охоплювати також й інші сторони економічної діяльності підприємства, такі як виробнича, інвестиційна, підприємницька тощо [4].

У науковій літературі зустрічаються різноманітні визначення рентабель-

ності. Зокрема, Кобилецьким В. Р. було узагальнено такі підходи вчених до трактування даного поняття:

- відносна величина, що характеризує норму прибутковості і відображає ефективність розвитку підприємства;
- основний показник того, наскільки ефективно здійснюється господарська діяльність;
- індикатор ефективності фінансово-економічного механізму й прибутковості діяльності підприємства, що відображає дієвість системи управління та управлінських заходів;
- відносний показник економічної ефективності, який комплексно відображає доцільність та рівень використання фінансових, матеріальних, трудових та інших ресурсів;
- показник оцінювання рівня віддачі витрат у процесі виробництва основної продукції і її збуту. Обчислення рентабельності можна здійснити шляхом знаходження відношення обсягу фактично отриманого або очікуваного результату до визначеного показника (витрат, виручки, середньої вартості основних фондів, суми активів, оборотних коштів, витрат на персонал, інвестиції тощо) [4].

У чисельнику показників рентабельності можуть використовуватися різні види прибутку (чистий прибуток, прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, валовий прибуток, прибутку від операційної діяльності).

Науковцем Кобилецьким В. Р. розроблено класифікацію показників рентабельності підприємства (рис. 1.2). Як видно з цього рисунку, залежно від аналізованого періоду виділяються показники прибутковості динамічні, моментні й статичні. За критерієм узагальнення існують показники, що можуть характеризувати ефективність функціонування усього підприємства як цілісної системи, так якість діяльності окремих структурних частин підприємства [4].

Наявність в економіці країни високих темпів інфляції зумовлює потребу здійснювати коригування обчисленого прибутку на індекс, що характеризує

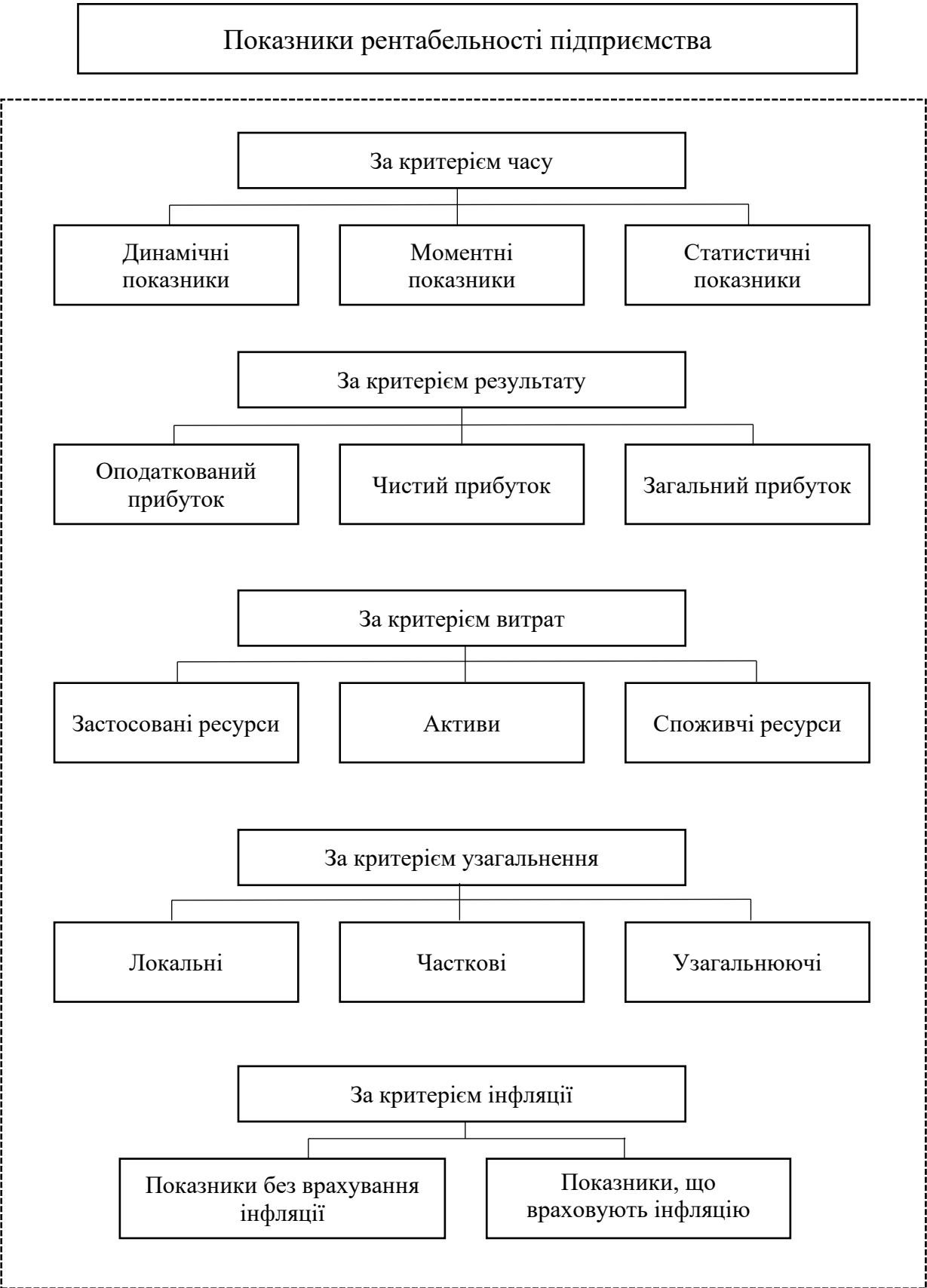

Рисунок 1.2 - Класифікація показників рентабельності підприємства, що розраховані на базі величини прибутку [4]

зміну цін відповідних періодів. Здійснення даного коригування дозволяє отримувати реальний прибуток, значення якого сприяє адекватному проведенню оцінювання того, якою була динаміка результатів діяльності за минулі кілька років.

Виділяються такі основні види підходів, що застосовуються при здійсненні розрахунку рентабельності, як: витратний, дохідний і ресурсний [3]. Використання витратного підходу базується на знаходженні відношення обсягу прибутку, що був отриманий компанією від реалізації продукції, до величини її собівартості. Це дає змогу обчислити, яка величина прибутку підприємства припадає на 1 грошову одиницю, що була вкладена у виробництво та збут продукції (послуг). Дохідний підхід, що використовується при визначенні рентабельності, ґрунтується на розрахунку показників валової, а також чистої рентабельності реалізації, що обчислюються як частка прибутку підприємства і його доходу, одержаного від реалізації продукції. Це дає змогу обчислити значення питомої ваги прибутку компанії у загальній сумі отриманої нею виручки, що було одержана від реалізації продукції або послуг. Ресурсний підхід передбачає знаходження частки прибутку й затрат, що були використані для залучення певних видів ресурсів. Значення цих показників рентабельності дозволяє визначити суми прибутку, що припадає на 1 грошову одиницю, вкладену на формування загальних ресурсів чи їх складових [4].

До складу системи показників рентабельності науковці найбільш часто включають такі її види як рентабельність власного капіталу, рентабельність майна (активів), рентабельність реалізації продукції, рентабельність виробництва, рентабельність інвестованого капіталу, рентабельність основних та оборотних фондів, рентабельність поточних витрат, рентабельність залучення ресурсів праці [4].

1.2 Управління формуванням прибутковості підприємства

Науковці Вовк О. М., Комісаренко Я. І., Ковальчук А. М. та ін. зазначають, що

формування та використання прибутку, а відповідно нарощування прибутковості підприємства відбуваються під впливом низки факторів різноманітного характеру. Так як діяльність підприємства відбувається як у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищах, то можна здійснювати поділ факторів за ознакою середовища. При цьому зовнішні чинники включають конкуренцію, поведінку на ринку, державне регулювання (шляхом реалізації нею визначеної політики, формування нормативно-правової бази), інфляцію, природні умови, поведінка постачальників та споживачів, діяльність профспілок, тарифи на транспорт, ціна енергетичних ресурсів тощо [5].

Зовнішні фактори впливу на показники прибутковості підприємства, виділені Семеновим Г.А., наведено на рис. 1.3.

Рисунок 1.3 - Зовнішні фактори впливу на показники прибутковості підприємства (розроблено автором з врахуванням [6])

Фактори зовнішнього середовища відіграють дуже суттєвий вплив на рівень прибутковості, тому їх можна розглядати у якості можливостей та загроз для підприємства, сприяючи позитивним або негативним змінам даного показника, тому їх врахуванню необхідно приділяти велику увагу у процесі управління підприємством.

Внутрішні фактори, які зумовлюють зміни прибутковості, поділяються на основні й неосновні. На думку Єпіфанова І. Ю. та Гуменюк В. С., основні при цьому включають: асортимент та обсяги продажу продукції; організацію реалізації та руху товарів; склад та чисельність працівників; продуктивність праці працюючих; форми й системи стимулювання праці в компанії; фондоозброєність та технічну озброєність праці; фондівіддачу; стан існуючої матеріально-технічної бази підприємства; реалізацію заходів у сфері енергозбереження; склад і структуру оборотних коштів; суми сплачених податків; існуючий порядок ціноутворення; ділову репутація; заходи щодо раціональної економії коштів та інші [6].

Науковець Семенов Г.А. виділяє наступні внутрішні фактори впливу на показники прибутковості підприємства (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Внутрішні фактори впливу на показники прибутковості підприємства (розроблено автором з врахуванням [6, с. 45])

Духновська Л.М. та Павлов В.С. акцентують свою увагу на тому, що механізм формування прибутку та відповідно прибутковості підприємства відзначається певними особливостями. Зокрема, на нього впливають внутрішні

чинники підприємства, обрання яких воно здійснює самостійно (вид економічної діяльності компанії, галузь економіки, організаційно-правова форма господарювання, форма власності, ритмічність виробництва, структура виробництва, матеріально-технічне забезпечення виробничого процесу, якість та асортимент продукції, соціальні аспекти паці, зокрема, рівень організації праці й відпочинку персоналу; маркетингова діяльність, ефективність використання фінансових, трудових та матеріальних ресурсів, природоохоронна робота тощо). Суттєвий вплив на прибутковість діяльності підприємства також мають зовнішні чинники, що не залежать від особливостей його діяльності (загальний стан економіки, рівень розвитку ринкових відносин, розвиток транспортної інфраструктури, природно-географічні умови, інфляційні процеси та багато інших) [8].

Деякі автори зазначають, що питання виокремлення та систематизації сукупності факторів, що чинять вплив на показники прибутковості, раніше розглядалися недостатньо повно в економічній науці. Зокрема, розроблені раніше класифікації містили виділення зовнішніх, а також виробничих та позавиробничих внутрішніх чинників. Але при цьому необхідно враховувати й те, що у рамках конкретного підприємства буде спостерігатися різний ступінь впливу різноманітних чинників на процес визначення показників рентабельності. тому важливим є володіти чітким розумінням напрямів, а також рівня впливу кожного фактору на значення показників рентабельності роботи підприємства. Досягнення цього стає можливим у результаті проведення факторного аналізу прибутковості підприємства, що створює передумови для отримання достовірної інформації щодо того, який конкретний рівень впливу чинників на визначений показник рентабельності. У результаті цього виникає можливість з'ясування резервів зростання ступеня рентабельності [9].

Прийняття управлінських рішень щодо нарощування рівня прибутковості роботи підприємства вимагає наявності повної та достовірної інформації, що стосується доходів і витрат, що виникають у ході здійснення господарських

операцій, формування та використання його капіталу та активів, використання різноманітних видів ресурсів тощо.

Процес управління рентабельністю є цілісною системою, що передбачає визначення критеріїв та цільових показників ефективності, розроблення різноманітних моделей, що використовуються в процесі управління рентабельністю, включає певну кількість етапів і завдань [3].

Основні етапи управління прибутковістю діяльності підприємства наведено на рис. 1.5.

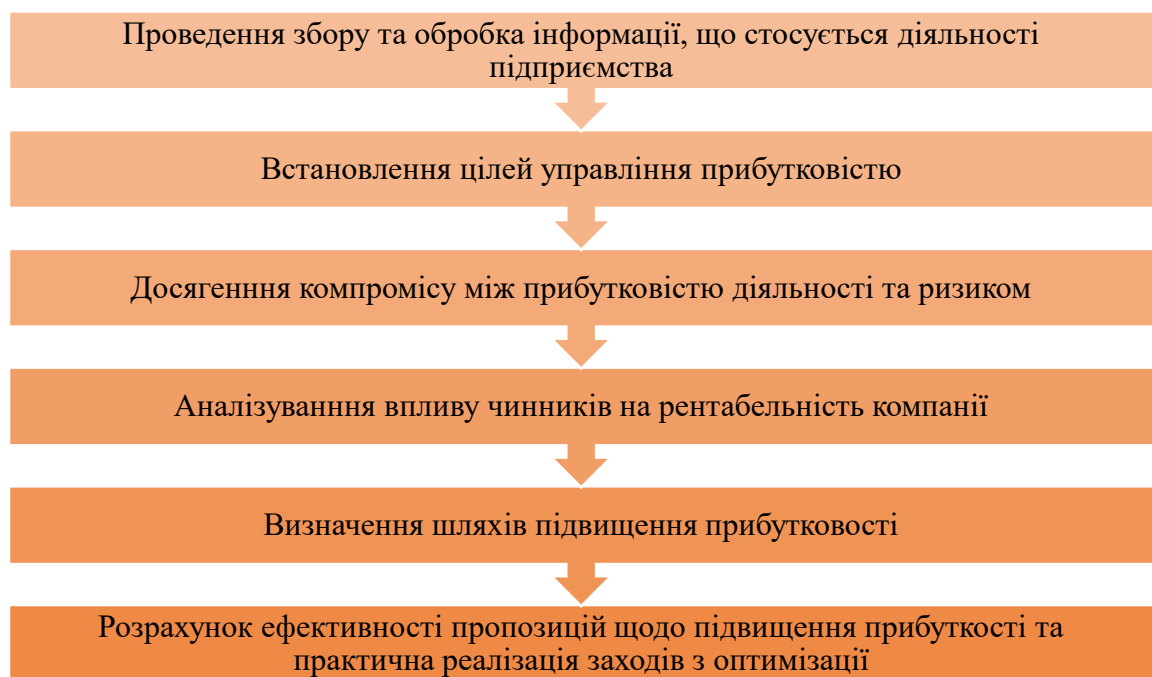

Рисунок 1.5 – Основні етапи управління прибутковістю діяльності підприємства (розроблено автором з врахуванням [3])

Управління прибутковістю повинне бути спрямоване на досягнення позитивної динаміки значень її показників. При цьому необхідно не лише акцентувати увагу на показниках прибутку, а також здійснювати аналізування структури активів підприємства, існуючих джерел фінансування, постійно працювати над пошуком шляхів зростання ефективності діяльності компанії, реалізації резервів підвищення прибутковості. Отже, управління рентабельністю компанії повинне бути спрямоване на вирішення наступних

завдань:

- досягнення максимального обсягу сформованого прибутку згідно із ресурсним потенціалом, наявним у підприємства, а також ринковою кон'юнктурою. Реалізації цього завдання можна досягнути завдяки оптимізації структури ресурсів підприємства, а також їх ефективного використання;
- оптимізація співвідношення, що сформувалося між рівнем прибутку та допустимим рівнем ризику. Дані показники відзначаються прямим зв'язком між собою. Із урахуванням господарських та фінансових ризиків менеджери підприємства встановлюють їх допустимий рівень, що визначає особливості реалізації господарських операцій, політики здійснення певних видів діяльності. Із врахуванням заданого рівня ризику в ході процесу управління необхідно максимізувати рівень прибутку;
- забезпечення високої якості прибутку компанії. У першу чергу в процесі формування прибутку мають бути реалізовані наявні резерви його зростання при здійсненні виробничої діяльності, а також реального інвестування, оскільки це створить передумови для розвитку організації на перспективу;
- забезпечення прийняттого для власників підприємства рівня прибутку на вкладений капітал;
- забезпечення ефективності програм, що ґрунтуються на участі персоналу у прибутку компанії;
- створення за рахунок прибутку достатнього обсягу фінансових ресурсів згідно із завданнями майбутнього розвитку підприємства;
- мінімізація обсягу ресурсів, що застосовуються для формування максимальної величини прибутку [4].

1.3 Методологічні засади прогнозування рівня прибутковості у системі стратегічного управління

Проведення досліджень майбутніх змін прибутковості як одного з важливих показників фінансового стану підприємства, а також розроблення

стратегічних заходів, що стосуються його коригування, виступає неодмінним чинником формування сучасної ринкової стратегії. Завдяки використанню прогнозних показників підприємств отримує можливість планувати свій фінансовий розвиток, попереджувати виникнення прорахунків та пов'язаних із цим втрат, здійснювати аналізування доцільності вкладення майбутніх витрат, що спрямовуються на здійснення науково-дослідницьких робіт, удосконалення технологій виробництва, здійснення операцій на фінансових ринках, отримувати вигоду від налагодження господарських відносин, що формуються із покупцями, постачальниками, партнерами тощо. Відсутність прогнозних даних може привести підприємство до невірних рішень, втрати ринкових позицій, нестійкого фінансового стану [10].

Планування та прогнозування виступають у якості найважливіших елементів, що використовуються у системі управління фінансовим механізмом підприємства. Завдяки їх використанню виникає можливість визначення обґрунтованості фінансових показників, які характеризують результативність доцільність багатьох господарських рішень, реалізованих фінансових операцій. Здійснення фінансового прогнозування передуює процесу плануванню, воно дозволяє забезпечити втілення напрямків розвитку економіки суб'єктів господарювання. Потреба фінансового прогнозування відображається у процесі вивченні даних щодо фінансового стану підприємства, аналізуванні результатів його діяльності за минулий період задля оцінювання майбутніх результатів діяльності та умов її здійснення.

Загалом під поняттям «прогнозування фінансового стану» можна вважати передбачення показників фінансових ресурсів підприємства на визначений у майбутньому період. Для цього необхідно здійснити вивчення динаміки, якою відзначався розвиток підприємства у вумовх конкретних реалій економічного життя держави й суспільства [12]. Під даним поняттям також може вважатися процес, що передбачає розробку науково-обґрунтованого судження відносно перспектив розвитку економічного явища і ґрунтується на використанні наукових методів пізнання, включаючи застосування різноманітних методів,

засобів та способів. Економічне прогнозування передуює плануванню, виступає у якості його складової частини, так як активно використовується на різних етапах стратегічного управління [10].

Прогнозування не лише передбачає здійснення розрахунку орієнтирів, які є кількісно вираженими, а також воно виступає методом, який дозволяє здійснювати пошук оптимальних стратегічних рішень у діяльності підприємства. Можна відмітити тісний взаємозв'язок прогнозування з перспективним аналізом, так як прийняття управлінських рішень на підприємстві здійснюється після проведення порівняльного аналізування різних альтернативних варіантів [11, с. 349].

До головних функцій прогнозування, що реалізуються у системі стратегічного управління, науковець Пономарьов Д. Е. виокремлює наведені на рис. 1.6.

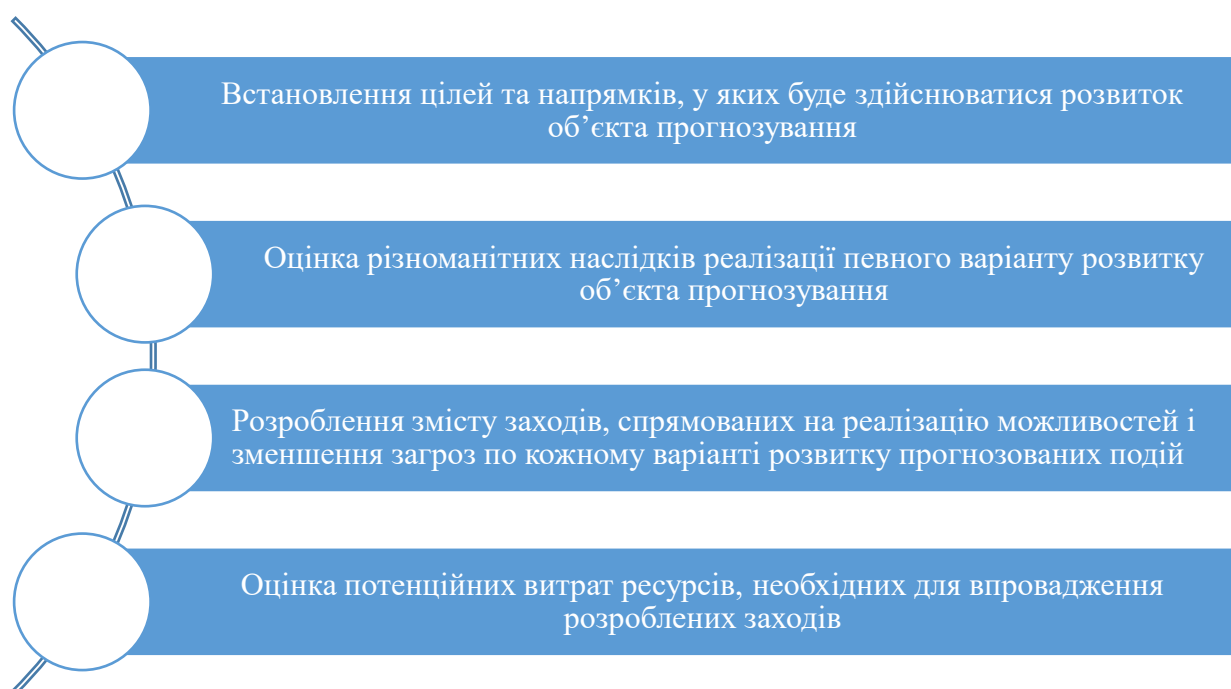

Рисунок 1.6 - Функції прогнозування рентабельності у системі стратегічного управління (за даними [10])

Прогнозні показники прибутковості виступають основою прийняття стратегічних рішень, що включають розроблення загальнокорпоративної та

конкурентної стратегій, здійснювати їх корегування відповідно до умов мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища, розширення масштабів діяльності компанії, змін асортименту товарів (послуг), вихід на нові ринки тощо [10].

Можна виділити наступну послідовність основних етапів прогнозування рентабельності (рис. 1.7):

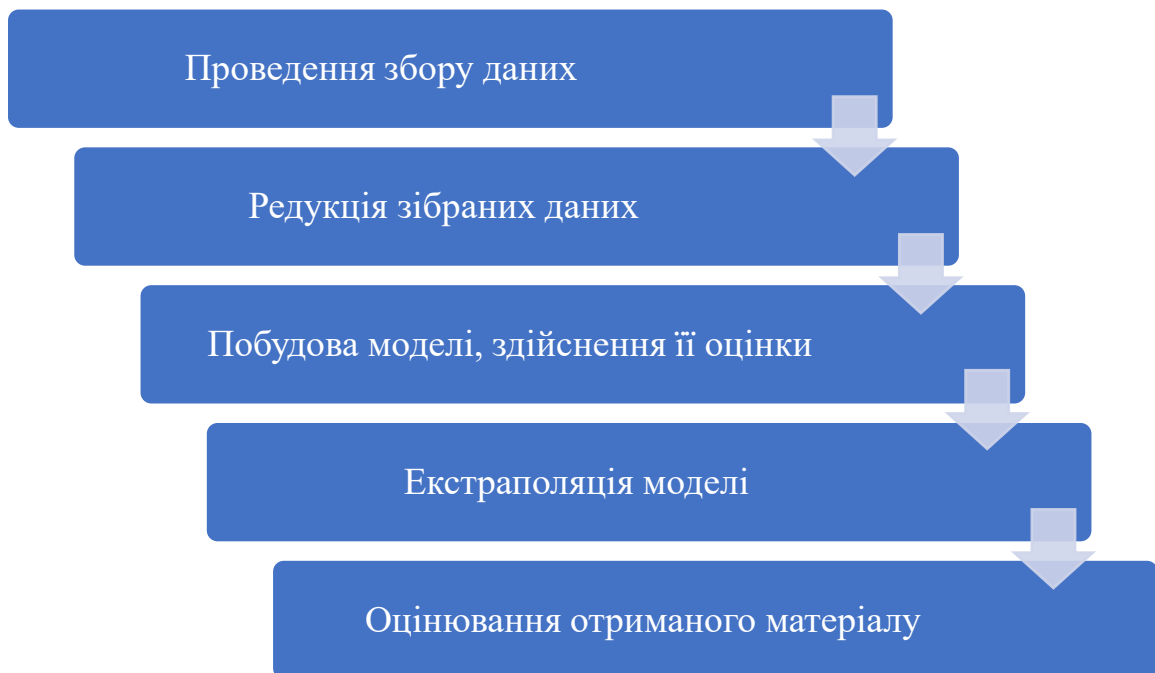

Рисунок 1.7 – Основні етапи прогнозування рентабельності
(побудовано на основі [10])

На першому етапі прогнозування рентабельності повинно бути забезпечено одержання даних, а також проведення їх ретельної перевірки на достовірність. Даний етап виступає дуже важливішою важливою складовою усього процесу прогнозування.

Протягом другого етапу необхідно дати характеристику ситуації щодо зібраних даних, при необхідності їх доповнити чи профільтрувати на відповідність поставленим темі і завданням, у тому числі за часовим критерієм.

Третій етап прогнозування відзначається побудовою моделі, а також проведенням її оцінювання. Необхідно обрати таку модель прогнозу, що

найкращим чином буде відповідати особливості сукупності попередньо зібраних даних, щоб досягнути мінімізації отриманих похибок прогнозу.

На четвертому етапі передбачається одержання необхідного для завдань стратегічного управління прогнозу. Також на цьому етапі забезпечується перевірка отриманих результатів.

П'ятий етап охоплює процес порівняння обчислених величин. При цьому відбувається видалення частини фактичних значень із множини даних, які аналізуються. У результаті підбору моделі прогнозу отримується прогноз на бажаний період. Завданням фінансового менеджера при цьому є максимально точно здійснити прогноз обсягів реалізації, собівартості продукції, потреби у фінансових ресурсах, обсягів грошових потоків тощо. Здійснюється пошук пошуку найбільш оптимальних рішень для підприємства, що також виступає частиною прогнозування [10].

Процес прогнозування фінансових показників, зокрема, прибутковості підприємства, базується на тому припущенні, що не буде спостерігатися значних віхилень економічної ситуації у майбутньому від теперішньої. Вважаємо при цьому, що усі найважливі фактори та тенденції, що були враховані в обраній моделі прогнозу, залишаться незмінними протягом наступних періодів. Отже, процес екстраполяції тенденцій базується на тому припущенні, що економічна ситуація має бути інертною. Про у процесі використання розробленої моделі прогнозу показників прибутковості з виокремленням будь-якої моделі, необхідно пам'ятати, що існують також фактори, які не були враховані в ній, проте можуть чинити вплив на значення досліджуваного показника у майбутньому [13].

Серед факторів, що виступають перешкодами на шляху здійснення прогнозування рентабельності як показника фінансового стану підприємства у нашій країні, можна виділити зображені на рис. 1.8.

У процесі прогнозування фінансових показників роботи компанії, включаючи показники прибутковості, доцільно керуватися наступними рекомендаціями:

Рисунок 1.8 - Фактори, що виступають перешкодами на шляху здійснення прогнозування рентабельності (сформовано автором на основі [7])

- у процесі прогнозування варто розглядати й аналізувати наявні усі можливі сценарії, що описують майбутній розвиток подій, а не тільки найбільш ймовірні значення досліджуваного показника. Важливим є проаналізувати

значення, які матимуть місце у разі настання несприятливого й сприятливого стану економічного середовища компанії;

- для забезпечення якісної оцінки тенденцій майбутнього періоду необхідно сформулювати достатній обсяг інформації, що описує досягнуті фінансові результати роботи підприємства за минулі періоди, що сприятиме зростанню точності прогнозу;

- підвищення точності прогнозу, зменшення похибки прогнозу може бути досягнуте за рахунок урахування ймовірних майбутніх змін у зовнішньому середовищі роботи підприємства, а також інших факторів, що будуть впливати на його діяльність (зокрема, відсоткових ставок на ринку, змін у податковому законодавстві, темпів інфляції, дій конкурентів, впливу геополітичних, соціальних, екологічних чинників тощо);

- прогнозування обов'язково повинне супроводжуватися проведенням у подальшому перспективної фінансової діагностики підприємства. Отже, прогнозування показників фінансового стану компанії, зокрема, її прибутковості є базою для забезпечення подальшого розвитку компанії, так як воно створює передумови для підвищити її конкурентоспроможності.

Проведення ретельного прогнозу прибутковості діяльності підприємства, здійснення всебічної оцінки отриманих даних виступає важливою інформаційною основою, яка використовується керівництвом підприємства у ході формування та впровадження стратегії подальшого розвитку підприємства, а також корегування короткострокових планів, що здійснюється внаслідок зміни тактичних завдань та цілей. Використання комплексного підходу до вирішення даного завдання забезпечує отримання прогнозу не лише окремих показників прибутковості, а й забезпечується можливість отримання важливих результатів роботи підприємства. Забезпечення точності та достовірності прогнозу досягається завдяки повноті обсягу статистичної інформації, що використовується, щодо одержаних результатів функціонування підприємства за минулі періоди, а також правильності урахування факторів зовнішнього середовища, які чинять вплив на підприємство [10].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВКП «ВАТРА»

2.1 Загальна характеристика роботи товариства

Підприємством, особливості діяльності якого висвітлюються у даній роботі, виступає ТОВ «ВКП «ВАТРА».

Дана юридична особа має наступний код ЄДРПОУ: 21167170.

Досліджуване підприємство було зареєстровано 13.01.1995 року. Розмір статутного капіталу ТОВ «ВКП «ВАТРА» складає 30 тисяч грн.

Директором цього товариства є Регейло Петро Миколайович, а його головним бухгалтером - Данилюк Ольга Ярославівна.

Основні види діяльності ТОВ «ВКП «ВАТРА» наведено на рис. 2.1.

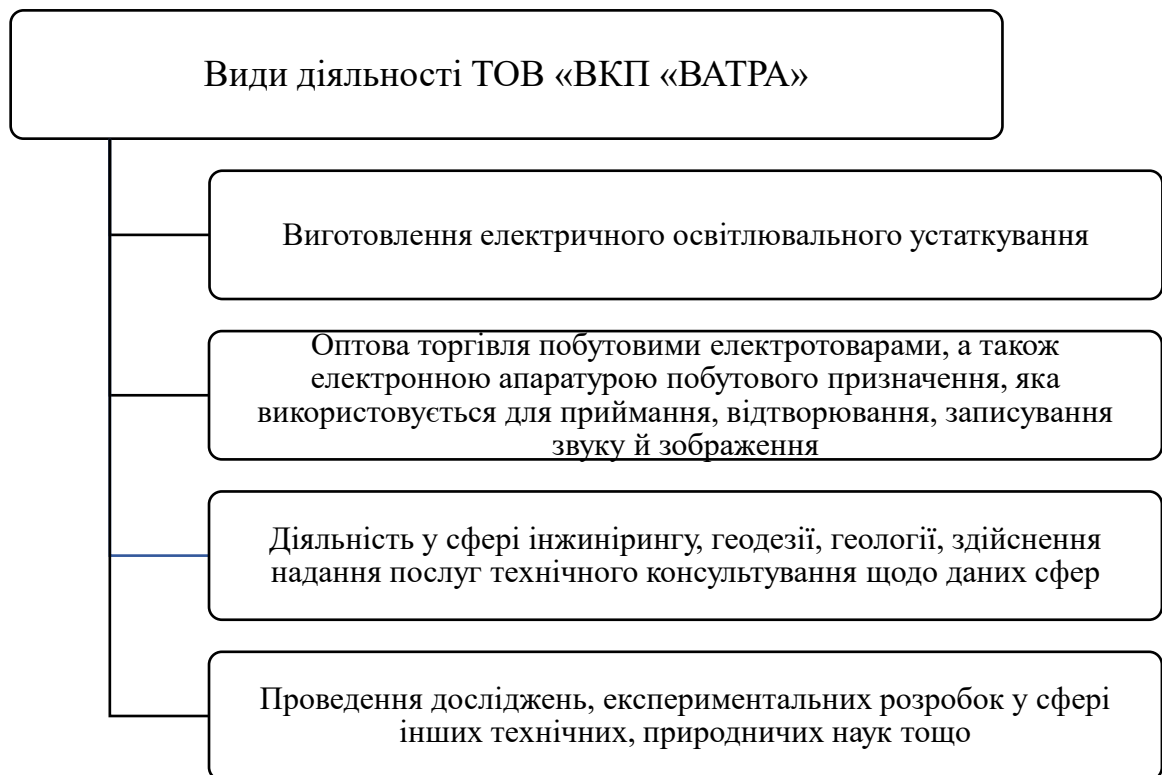

Рисунок 2.1 - Основні види діяльності ТОВ «ВКП «ВАТРА»

Також ТОВ «ВКП «ВАТРА» здійснює:

- проведення даним товариством зовнішньоекономічної діяльності у встановленому порядку, яке передбачає затвердження необхідних документів та укладення різноманітних угод з юридичними, а також фізичними особами, розміщеними в іноземних державах;

- виконання необхідних робіт, потреба в яких виникла внаслідок поточної чи перспективної кон'юнктури ринку тощо;

- інші види діяльності, що зазначені у Статуті підприємства.

Досліджуване ТОВ має право:

- брати участь у створенні філій, представництв, що функціонують від його імені;

- - забезпечувати впровадження своїх розробок у нашій країні та за кордоном на підставі укладення договорів чи продажу ліцензій;

- вступати до різноманітних об'єднань, створених юридичними особами, фондами, асоціаціями, які розташовані в Україні чи за межами країни;

- брати участь у започаткуванні діяльності підприємств, що належать до різних організаційно-правових форм, за участю фізичних та (або) юридичних осіб, причому це може здійснюватися як на території України, так і за кордоном;

- реалізовувати проведення експортно-імпортних операцій, формувати прямі виробничі, науково-технічні зв'язки з іншими фірмами згідно до вимог законодавства;

- бути учасником цивільно-правових відносин в Україні, за кордоном із різноманітними фізичними та юридичними особами. При цьому товариство має право укладати договори: підряду, господарчі договори, договори дарування, про спільне ведення діяльності, надання поворотної чи безповоротної фінансової допомоги, рентні договори, трудові договори, договори зберігання, кредитні договори, договори позики тощо;

- брати участь у створенні на підставі договорів, що укладені із підприємствами та іншими суб'єктами господарювання, тимчасові творчі

колективи, функціонування яких призначене забезпечувати вирішення визначених виробничих, науково-технічних, господарчих завдань;

- брати участь в організації ярмарок, аукціонів, торгів, бізнес-шоу програм;

- відряджати, включаючи за кордон, своїх працівників для виконання договірних робіт, а також участі у виставках, різноманітних науково-технічних конференціях та симпозіумах;

- вдосконалювати наявний господарський механізм товариства, його організаційну структуру, методи й форми втілення науково-виробничої, а також комерційної діяльності;

- організовувати навчання кадрів, а також підвищення їх кваліфікації стосовно потреб підприємства;

- визначати самостійно розпорядок робочого дня, форми й системи оплати праці, змінність виконання робіт, надання вихідних днів та відпусток, базуючись на положеннях законодавства у сфері праці;

- встановлювати самостійно штатний розклад;

- користуватися кредитами комерційних банків, враховуючи також кошти, що можуть бути виділені під заставу майна товариства, відкривати розрахункові, депозитні, а також інші рахунки в банківських установах;

- виступати у ролі учасника інших господарських товариств;

- здійснювати використання у своїй роботі автотранспорту, приміщень, обладнання й інструментів працівників ТОВ із наступним проведенням відшкодування власникам витрат, що виникли у зв'язку із їх використанням;

- самостійно реалізовувати власну зовнішньоекономічну діяльність згідно із законодавчими вимогами, при цьому забезпечується самостійне володіння, розпорядження, користування усіма фінансовими ресурсами, майном, правами й результатами ЗЕД.

Проведемо аналіз організаційної структури ТОВ «ВКП «Ватра». Зауважимо, що найвищим органом управління даного товариства виступають загальні збори, що вирішують завдання загального керівництва. Для

забезпечення поточного керівництва існує виконавчий орган товариства, що звітує перед загальними зборами учасників даного світлотехнічного підприємства. Загальними зборами учасників досліджуваного товариства проводиться вирішення питань, які зумовлені необхідністю визначення основних видів, напрямів роботи товариства; створення чи відкликання виконавчого органу; затвердження річної звітності; включення, а також виключення певного учасника з товариства; здійснення затвердження планових, а також звітних показників; внесення змін, поправок до Статуту товариства; вибір форм контролю роботи виконавчого органу, включаючи створення та визначення повноважень контрольних органів; придбання товариством частки визначеного учасника; ліквідація товариства.

Існуюча на ТОВ «ВКП «Ватра» організаційна структура виробництва зображена на рис. 2.3.

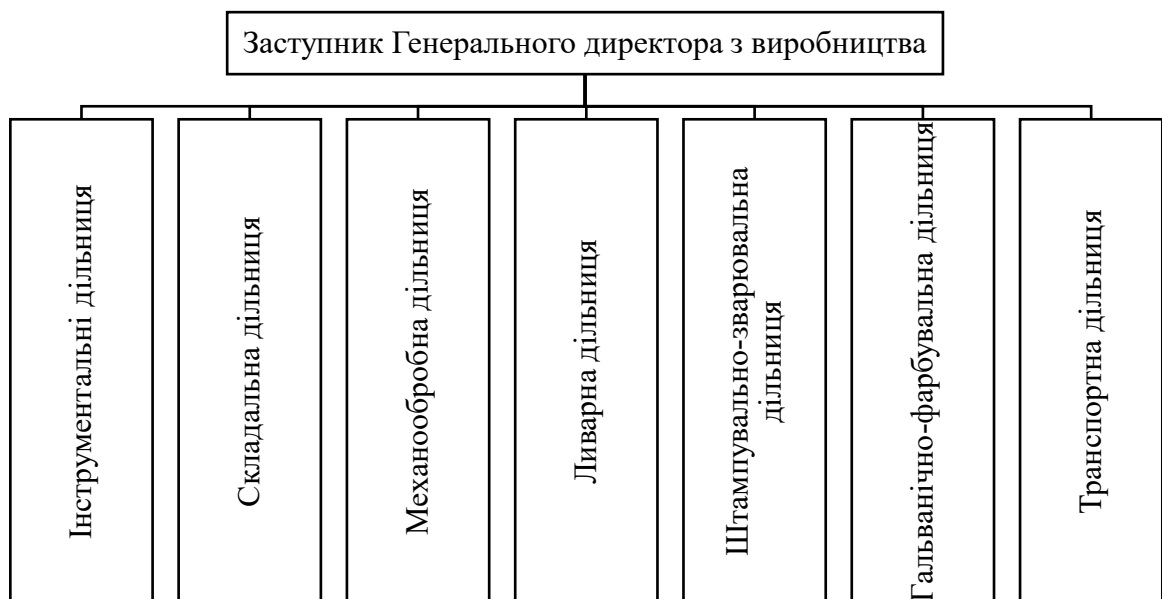

Рисунок 2.3 – Виробнича структура ТОВ «ВКП «Ватра»

Генеральний директор ТОВ «ВКП «Ватра» забезпечує функції вищого управління товариством. Він також делегує виконання окремих організаційно-господарських функцій керівним особам, що займають нижчі рівні ієрархії; він

здійснює координацію, формулювання та планування усіх видів діяльності даного товариства. Він задіяний у формуванні цінової, страхової, соціально-економічної, кредитної, зовнішньоекономічної політики товариства; представляє інтереси ТОВ «ВКП «Ватра» у відносинах, що складаються із зовнішнім середовищем; налагоджує взаємодію усіх структурних підрозділів, виробничих цехів товариства, здійснює організацію їх роботи; забезпечує дотримання раніше прийнятих товариством зобов'язань; проводить забезпечення господарської діяльності різноманітними ресурсами; здійснює застосування адміністративних, економічних та ін. методів керівництва компанією, мотивацію і та стимулювання праці тощо.

У складі організаційної структури управління ТОВ «ВКП «Ватра» виділяються наступні керівні посади, що підпорядковуються Генеральному директору:

- начальник відділу кадрів;
- головний бухгалтер;
- головний економіст;
- заступник генерального директора з виробництва.

Головний економіст здійснює керівництво роботою наступних відділів:

- а) фінансовий відділ;
- б) відділ постачання;
- в) відділ збуту.

Начальник відділу кадрів має у своєму підпорядкуванні працівників цього відділу, а головний бухгалтер – працівників бухгалтерії.

2.2 Аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» та її економічних показників

Досліджуване товариство здійснює свою діяльність на світлотехнічному ринку, пропонуючи своїм споживачам ефективне, комфортне, високоякісне енергозберігаюче освітлення. Пропоновані досліджуваним товариством

світлотехнічні вироби відзначаються високим рівнем захисту від несприятливого впливу чинників зовнішнього середовища. Продукція спеціального призначення може експлуатуватися у вибухо- й пожежонебезпечних зонах, у різних кліматичних умовах, вона може розміщуватися у різних типах приміщень тощо [15].

Основні види продукції, що випускаються досліджуваним товариством, відображені на рис. 2.2.

Рисунок 2.2 - Основні види продукції ТОВ «ВКП «Ватра»

Загальнопромислова освітлювальна продукція ТОВ включає освітлювальні прилади, які слугують для освітлення виробничих приміщень нормального, а також агресивного промислового середовища у різних галузях економіки.

Продукція, що входить до прожекторного освітлення, налічує освітлювальні прилади, які використовуються для забезпечення підсвітки

архітектурних форм, спортивних споруд, для чого використовуються прожектори, що містять високоінтенсивні джерела світла, а також унікальні високоефективні параболокругові та параболоциліндричні прожектори, які виготовляються товариством.

Вибухозахищена освітлювальна продукція містить освітлювальні прилади, призначення яких – забезпечення освітлення вибухонебезпечних зон та приміщень, і які використовуються у таких галузях промисловості як цементна, нафтогазова, хімічна, металургійна, деревообробна, видобувна тощо.

До складу продукції, призначеної для зовнішнього освітлення, входять вуличні освітлювальні прилади, які використовуються для освітлення вулиць сіл, міст, доріг із невисокою та високою інтенсивністю руху. До продукції цієї групи також відносяться паркові освітлювальні прилади, використання яких дає можливість забезпечити збалансованість й архітектурну гармонію парків, міських забудов, бульварів, пішохідних доріжок, скверів, садів та інших територій.

Освітлювальна продукція ТОВ «ВКП «Ватра», що має місцеве призначення, використовується для освітлення зон оброблення та робочих поверхонь, які володіють високим рівнем освітленості, ступенем захисту та світловим потоком.

Освітлювальна продукція товариства, яка використовується для транспортної інфраструктури, включає освітлювальні прилади, що відзначаються максимальною енергоефективністю, стійкістю та довговічністю, а також значною яскравістю світіння. Вони призначені для забезпечення освітлення автовокзалів, мостів, залізничних вокзалів, стоянок, шосе, швидкісних автомагістралей, тунелів, переїздів, аеропортів, станцій, трамвайних шляхів та інших об'єктів.

Метою випуску адміністративно-побутової освітлювальної продукції товариства є випуск освітлювальних приладів, які призначені для освітлення різноманітних офісів, адміністративних корпусів, житлових приміщень, банківських структур. Дана продукція виготовляється ТОВ «ВКП «Ватра» із

використанням оптичних систем, які є високоефективними, а також енергоекономічних ламп.

Також товариством виробляється пускорегулююча апаратура, що використовується у різноманітних освітлювальних приладах, що комплектовані люмінесцентними чи газорозрядними лампами, і також містять електронні чи електромагнітні пускорегулюючі апарати.

Випуск ексклюзивної освітлювальної продукції охоплює виготовлення ексклюзивних систем освітлення, а також світлотехнічних виробів VIP-класу, які призначені для освітлення Палаців культури, офісних й адміністративних приміщень, таких, наприклад, як адміністрація Президента та будинок Уряду, а також різноманітних культових споруд (церков, синагог тощо). Також підприємство здійснює випуск й іншої продукції.

ТОВ «ВКП “Ватра» відноситься до підприємств, що функціонують, маючи багаторічний досвід, на ринку світлотехнічних виробів. Продукція товариства реалізується в Україні та за її межами, так як досліджуваному підприємству вдалося освоїти закордонні ринки. Зокрема, це ринки таких країн як Польща, Узбекистан, Молдова, Казахстан та інших.

До основних споживачів світлотехнічної продукції ТОВ «ВКП “Ватра» в Україні відносяться різноманітні публічні організації, розташовані у різних регіонах України, у тому числі: «Електромонтаж», «Міськбуд», «Міськсвітло», вітчизняне Державне агентство автомобільних доріг, КП «Харківський метрополітен», КП «Міський стадіон», КП «Київпастрас», АТ «Українська залізниця», вагонні депо, ДП НАЕК «Енергоатом», територіальні громади, міські держадміністрації, церкви, палаци культури та багато інших.

Розглянемо основні економічні показники, що характеризують роботу ТОВ «ВКП “Ватра» у 2020-2022 рр. Діяльності даного товариства за вказаний період часу відзначалася наступними особливостями, наведеними у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Основні економічні показники, що характеризують роботу ТОВ «ВКП «Ватра» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022р.	Відхил. показника абсолютне	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021
Чистий дохід від реалізації продукції світлотехнічного призначення, тис. грн.	39083	45578	17870	6495	-27708
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	30676	36348	14619	5672	-21729
Валовий прибуток, тис. грн.	8407	9230	3251	823	-5979
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	1932	1410	-284	-522	-1694
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	1932	1410	-284	-522	-1694
Чистий прибуток, тис. грн.	1584	1156	-284	-428	-1440
Чисельність працюючих, осіб	114	115	109	1	-6
Продуктивність праці (виробіток за рік на одного працюючого, тис. грн./ос.)	342,83	396,33	163,94	53,5	-232,39
Дебіторська заборгованість за товари, продукцію, тис. грн.	10941	7907	10938	-3034	3031
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	2612	1690	4258	-922	2568
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	11125	11097	11148	-28	51
Фондовіддача	3,51	4,11	1,6	0,6	-2,51
Фондомісткість	0,28	0,24	0,6	-0,04	0,38

У результаті здійсненого аналізування основних економічних показників, що характеризують роботу ТОВ «ВКП «Ватра» у 2020-2022 рр., спостерігаємо у 2021 році збільшення величини чистого доходу від реалізації продукції

світлотехнічного призначення на 6 млн. 495 тис. грн., що говорить про зростання господарської активності підприємства, проте у наступному році відбувалося падіння значення даного показника 27 млн. 708 тис. грн., що було зумовлене початком воєнних дій на території України та відповідно скороченням виробництва та споживання продукції. Тенденції зміни собівартості реалізованої продукції були подібні до попереднього показника.

Дані проведеного нами аналізування різних видів прибутку ТОВ «ВКП «Ватра» графічно відображені на рис. 2.3.

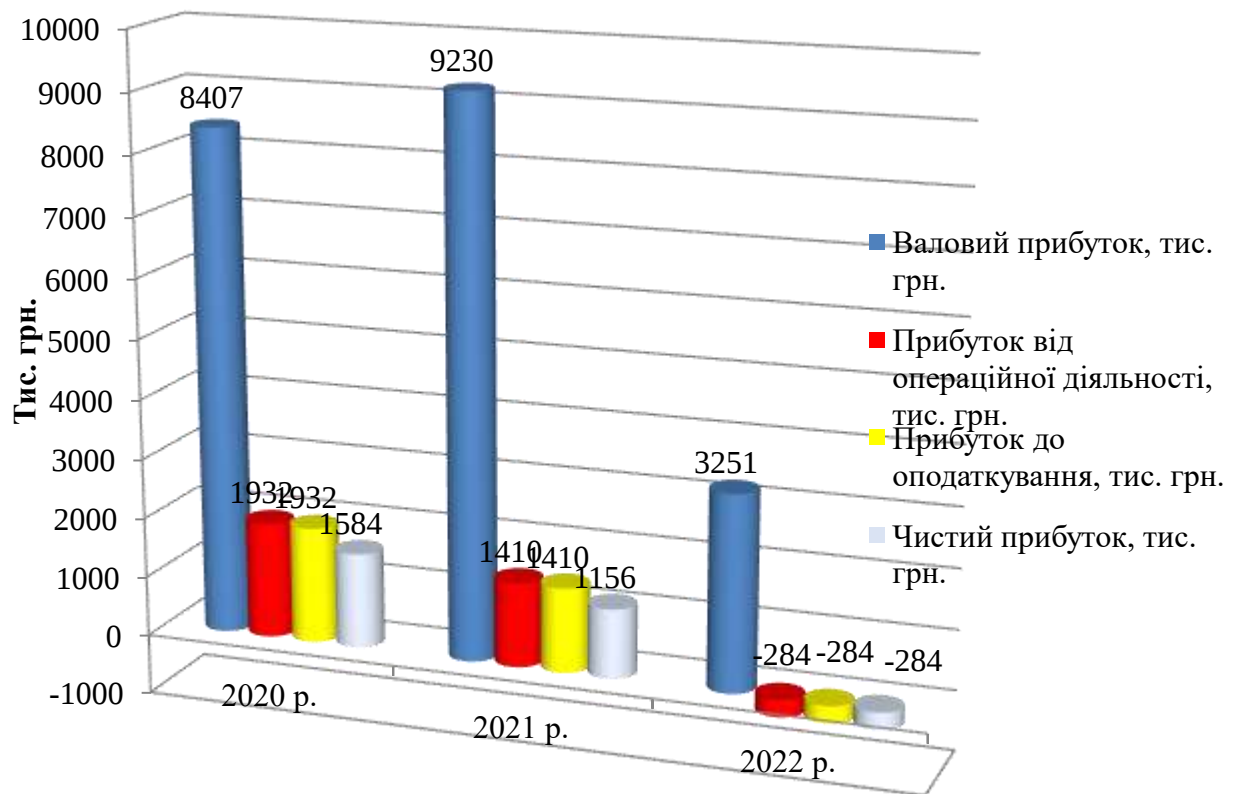

Рисунок 2.3 – Динаміка прибутку ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки

Слід зауважити, що сума валового прибутку ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році була рівна 823 тис. грн., але у наступному році вона вже дуже суттєво впала - на 5 млн. 979 тис. грн. Прибуток від операційної діяльності цього товариства стабільно спадав у досліджуваному періоді. Зокрема, у 2021 році сума його падіння була рівна 522 тис. грн., а у 2022 році – уже 1 млн. 694

тисяч гривень.

Аналогічними змінами відзначалася також динаміка прибутку до оподаткування. Чистий прибуток ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році порівняно із 2020 роком знизився на 428 тис. грн., а у 2022 році – ще на 1 млн. 440 тис. грн.

Чисельність працюючих досліджуваного товариства зросла у 2021 році на одного працівника, а у 2022 році – знизилася на 6 осіб. Продуктивність праці (виробіток за рік на одного працюючого) ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році відзначалася приростом на 53,5 тис. грн./ос., а у наступному році – скороченням показника на 232,39 тис. грн./ос.

Сума дебіторської заборгованості товариства у 2021 році порівняно з минулим впала на 3 млн. 34 тис. грн., що є позитивним і говорить про покращення розрахунків із дебіторами, проте 2022 році вона вже зросла на 3 млн. 31 тис. грн., що є негативною тенденцією. Кредиторська заборгованість, навпаки, впала у 2021 році на 922 тис. грн., а у 2022 році збільшилася на 2 млн. 568 тис. грн.

Середньорічна вартість основних засобів ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році зменшилася на 28 тис. грн., а у 2022 році – зросла на 51 тис. грн., що є позитивним. Що стосується ефективності використання основних фондів, то вона зросла у 2021 році та знизилася у наступному році, про що говорить динаміка показників фондівіддачі й фондомісткості.

Результати аналізування динаміки витрат ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки відображені у табл. 2.2.

Згідн даних, що наведені у цій таблиці, у 2022 році витрати підприємства, пов'язані із виробництвом та реалізацією продукції, дуже суттєво знизилися – на 26 млн. 75 тис. грн., або на 57,5%, що було зумовлене скороченням обсягів виробництва продукції ТОВ «ВКП «Ватра» за цей період (на 60,8%). Зауважимо, що зменшення суми витрат за цей період було властиве для усіх видів витрат даного товариства.

Таблиця 2.2 – Аналіз динаміки витрат ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки, тисяч гривень

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхил. показника абсол.	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Собівартість реалізованої продукції (послуг)	30676	36348	14619	5672	-21729
Адміністративні витрати	5135	6325	3255	1190	-3070
Витрати на збут	1386	1581	787	195	-794
Інші операційні витрати	1346	1085	603	-261	-482
Разом витрат	38543	45339	19264	6796	-26075

Графічне відображення динаміки витрат ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки подано на рис. 2.4.

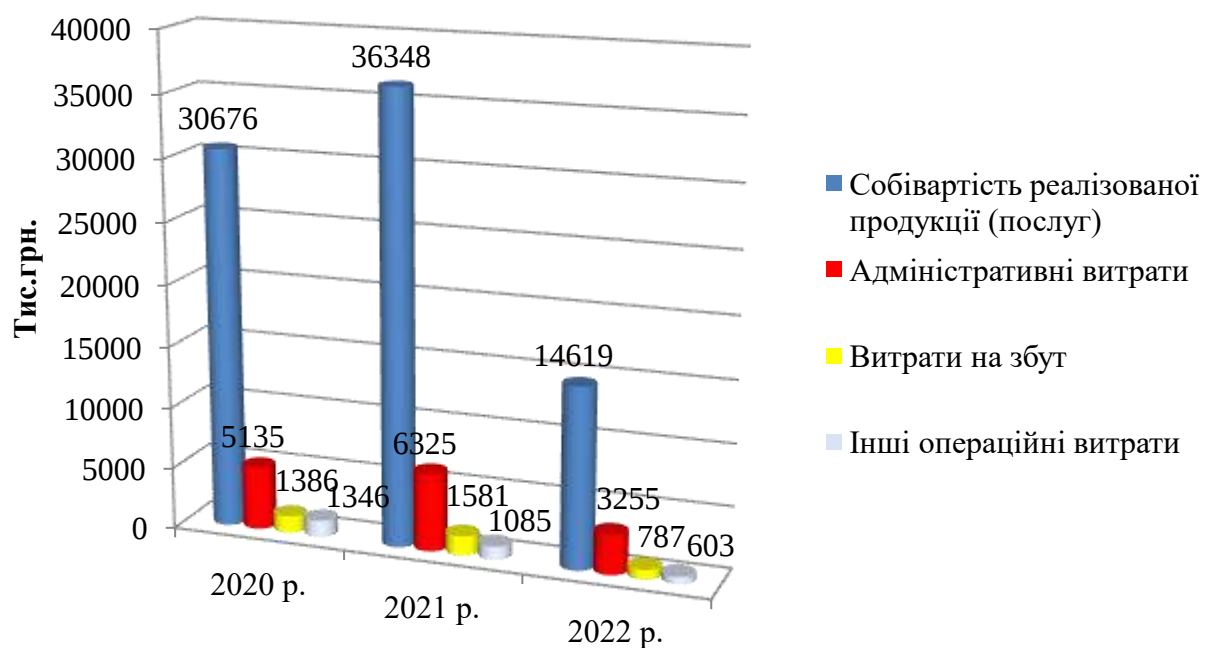

Рисунок 2.4 – Динаміка витрат ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки

З даних рис. 2.4 робимо висновок, що у 2021 році простежувалося збільшення сукупних витрат ТОВ «ВКП «Ватра», що становило 6 млн. 796 тис. грн., або 17,6% до рівня попереднього року. Це, зокрема, у значній мірі було спричинене збільшенням собівартості реалізованої продукції цього товариства. Нарощування суми витрат у цьому році порівняно з попереднім спостерігалось також по таких їх видах як адміністративні й витрати на збут, у той час як сума інших операційних витрат зменшилася.

2.3 Оцінка динаміки показників прибутковості товариства

З метою аналізування прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» та ефективності економічної віддачі, отриманої від використання ресурсів, якими володіє досліджуване товариство, доцільно використовувати систему відносних показників, які, зокрема, включають показники рентабельності.

Проведемо обчислення показників прибутковості капіталу ТОВ «ВКП «Ватра», що передбачає розрахунок значень рентабельності загального і власного капіталу.

Рентабельність загального капіталу товариства можемо знайти з допомогою формули:

$$Рз.к. = ЧП / ЗКс, \quad (2.1)$$

де Чп – сума чистого прибутку товариства;

Рз.к. - рентабельність його загального капіталу;

ЗКс – середнє значення величини загального капіталу товариства.

Рентабельність загального капіталу дозволяє оцінити, наскільки ефективно використовувався капітал підприємства задля отримання прибутку.

Необхідно також знайти рентабельність власного капіталу, що відображає рівень ефективності використання товариством власного капіталу. Це доцільно здійснити з використанням формули:

$$R_{в.к.} = \text{ЧП} / \text{ВКс}, \quad (2.2)$$

де $R_{в.к.}$ - рентабельність власного капіталу товариства;

ВКс – середня величина власного капіталу товариства.

Дані обчислень показників рентабельності капіталу ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Дані обчислень рентабельності капіталу ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхил. показника абсол.	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
1.Середньорічна величина загального капіталу, тис. грн.	26882	27146	27020	264	-126
2. Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн.	22722	22692	22228	-30	-464
3. Чистий прибуток, тис. грн.	1584	1156	-284	-428	-1440
4. Рентабельність загального капіталу (п.3/ п.1) x 100%, (%)	5,89	4,26	-1,05	-1,63	-5,31
5. Рентабельність власного капіталу (п.3/ п.2) x 100%, (%)	6,97	5,09	-1,28	-1,88	6,37

З даних табл. 2.3 приходимо до висновку, що показники рентабельності капіталу ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році були додатніми, а у 2022 - від'ємними. Зокрема, рентабельність загального капіталу даного підприємства у 2020 році

складала 5,89%, а 2021 році - 4,26%, а у 2022 році – вже -1,05%. Отже, ефективність використання капіталу досліджуваного товариства знизилася, так як на кожную гривню, яка була вкладена у сумарну суму його капіталу було за звітний рік отримано 1,05 коп. чистого збитку.

Показник рентабельності власного капіталу показує, яка сума прибутку приноситься кожною грошовою одиницею, інвестованою в ТОВ «ВКП «Ватра» власниками його капіталу. Даний індикатор дає змогу визначити, чи зріс їх добробут за аналізований період. Значення показника рентабельності власного капіталу досліджуваного підприємства у 2022 знизилося до -1,28%. Отже, кожна гривня залучених ТОВ власних коштів принесла 1,28 коп. чистого збитку, і це є негативним у діяльності даної компанії.

Графічне зображення зміни рентабельності капіталу досліджуваного підприємства за 2020-2022 роки зображено на рис. 2.5.

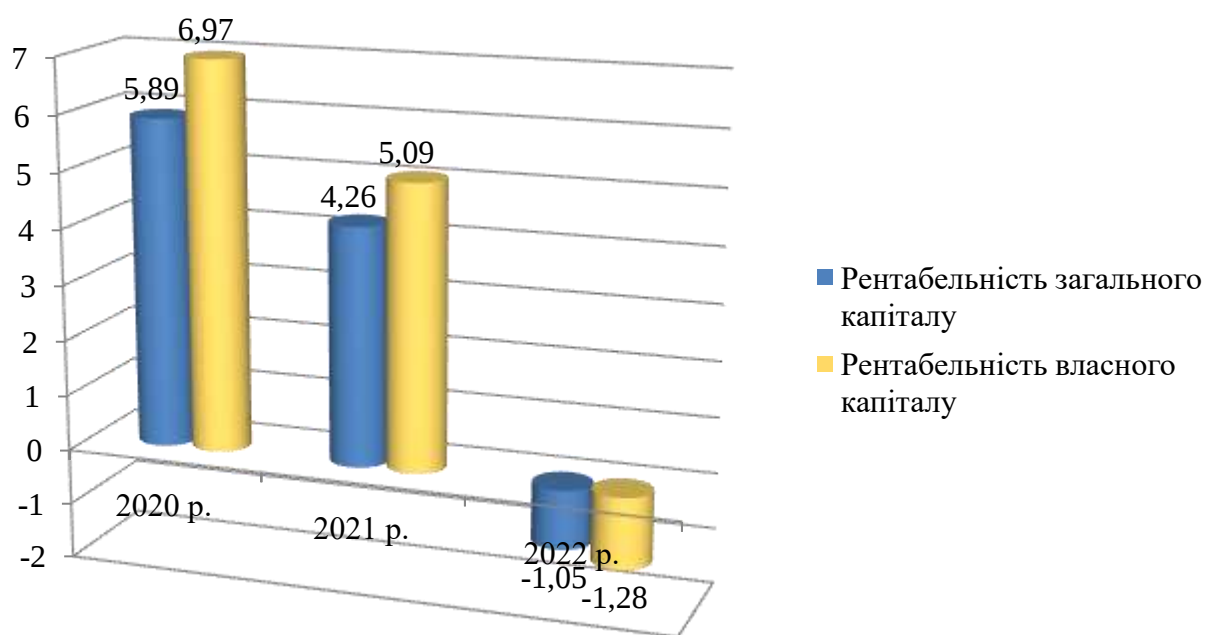

Рисунок 2.5 - Динаміка рентабельності загального і власного капіталу ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки, %

Вище наведена динаміка рентабельності загального і власного капіталу даного товариства пояснюється в основному значним зниженням величини

чистого прибутку ТОВ «ВКП «Ватра», що спостерігалось у досліджуваному періоді.

Валова рентабельність реалізації продукції характеризує виражену у відсотках частку валового прибутку даного світлотехнічного підприємства в сумі продаж цього товариства, тобто для його обчислення використаємо формулу:

$$R_{в.р.} = ВПР / ВР, \quad (2.3)$$

де $R_{в.р.}$ - валова рентабельність реалізації;

ВПР - величина валового прибутку підприємства;

ВР – чистий дохід від реалізації.

Операційна рентабельність реалізації ($R_{о.р.}$) є сумою чистого прибутку (збитку), що була одержана підприємством від здійснення операційної діяльності, що припадає на сто гривень продукції, реалізованої ним (чистого доходу від реалізації). Для обчислення цього показника застосуємо таку формулу:

$$R_{о.р.} = ПОП / ВР, \quad (2.4)$$

де ПОП – операційний прибуток товариства.

Рентабельність продажів, що обчислюється за чистим прибутком, є показником прибутковості, який відображає обсяг чистого прибутку, що згенерований кожною 100 грн. чистого доходу від реалізації продукції. Розрахунок вище згаданого показника доцільно здійснити з використанням формули:

$$R_{пр.ч} = ПЧ / ВР, \quad (2.5)$$

де ПЧ– чистий прибуток підприємства.

Проведені розрахунки вище згаданих показників ілюструє таблиця 2.4.

На основі аналізування даних вище згаданої таблиці приходимо до висновку, що протягом 2020-2022 років спостерігалось падіння усіх видів рентабельності реалізації продукції ТОВ «ВКП «Ватра». Зокрема, значення показника рентабельності реалізації, розрахованого за чистим прибутком, за вказаний період зменшилося з 4,05% до -1,59%.

Таблиця 2.4 – Показники рентабельності реалізації ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхил. показника абсол.	
				2021 р. до 2020 р.	2021 р. до 2020 р.
Рентабельність реалізації, розрахована за чистим прибутком (%)	4,05	2,54	-1,59	-1,51	-4,13
Рентабельність реалізації, розрахована за операційним прибутком (%)	4,94	3,09	-1,59	-1,85	-4,68
Валова рентабельність реалізації (%)	21,51	20,25	18,19	-1,26	-2,06

Рентабельність реалізації, обчислена на основі врахування операційного прибутку, скоротилася з 4,94% до -1,59%, а валова рентабельність реалізації впала з 21,51% до 18,19%. Те, що у 2022 р. вище згадані показники набули від’ємних значень, що свідчить про незадовільні результати у сфері забезпечення прибутковості роботи товариства. Протягом 2021-2022 років

також спостерігалось зниження валової рентабельності реалізації з 21,51% до 18,19%, тобто на 3,32%, що ж негативним.

Графічно динаміка показників рентабельності продажів ТОВ «Тернопільхлібпром» за 2020-2022 роки зображена на рис. 2.5.

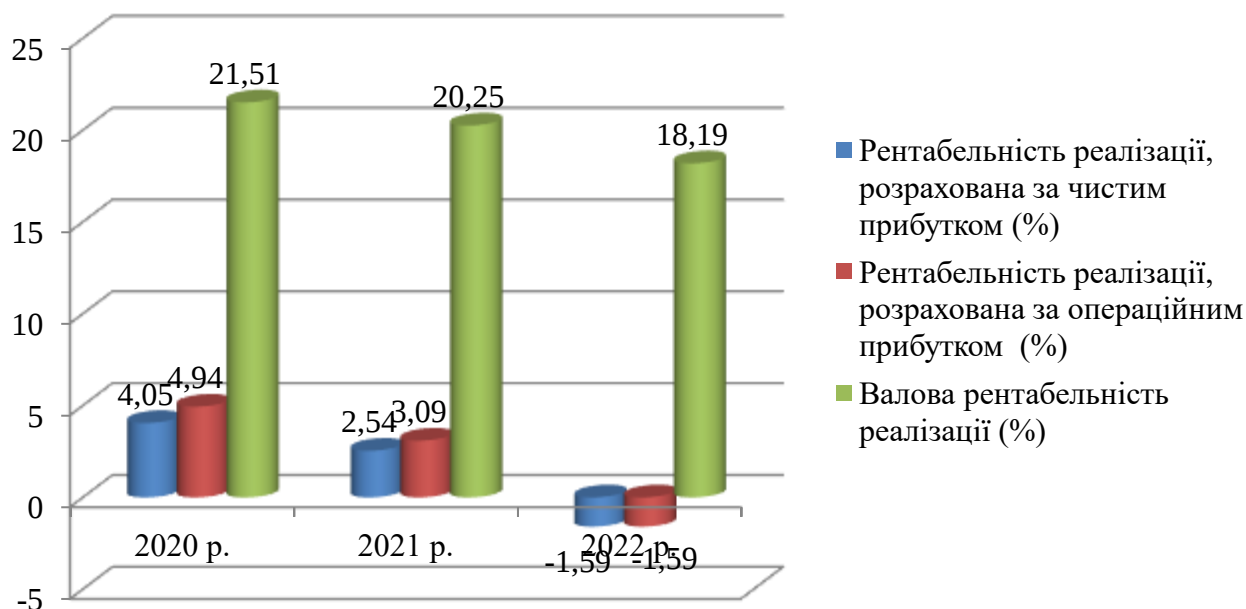

Рисунок 2.5 – Динаміка показників рентабельності реалізації на ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки

Одержані нами значення рентабельності реалізації, розраховані за чистим прибутком, операційним і валовим прибутками, дають можливість нам спрогнозувати те, на скільки відсотків буде спостерігатися зростання сум показників прибутку товариства при зростанні продажу її продукції на кожні 100 гривень. Отже, значення вище наведених показників рентабельності реалізації за 2022 році показують, що на кожні 100 гривень продукції, що реалізується ТОВ «ВКП «Ватра», припадають суми:

- чистого збитку та збитку, отриманого від операційної діяльності – по 1,59 грн.;

- валового прибутку - 18,19%.

Розрахунок показників рентабельності продукції, виробництва, рентабельності основних і виробничих фондів ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022

роки відображено у даних табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Показники рентабельності продукції, виробництва, рентабельності основних і виробничих фондів ТОВ «ВКП «Ватра» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхил. показника абсол.	
				2021 р. до 2020 р.	2021 р. до 2020 р.
1. Операційний прибуток (тис. грн.)	1932	1410	-284	-522	-1694
2. Прибуток до оподаткування (тис. грн.)	1932	1410	-284	-522	-1694
3. Чистий прибуток (тис. грн.)	1584	1156	-284	-428	-1440
4. Собівартість продукції (тис. грн.)	30676	36348	14619	5672	-21729
5. Середньорічна вартість основних фондів (тис. грн.)	11125	11097	11148	-28	51
6. Середньорічне значення оборотних активів (тис.грн.)	15438	15738	15560	300	-178
7. Сума середньорічної вартості основних фондів і оборотних активів (тис.грн.)	26563	26835	26708	272	-127
8. Рентабельність продукції, % (п.1/ п.4) x 100%	6,30	3,88	-1,94	-2,42	-5,82
9. Рентабельність основних фондів, % (п.3/ п.5) x 100%	14,24	10,42	-2,55	-3,82	-12,97
10. Рентабельність оборотних активів, % (п.3/ п.6) x 100%	10,26	7,35	-1,83	-2,91	-9,18
5. Рентабельність виробництва, % (п.2/ п.7) x 100%	7,27	5,25	-1,06	-2,02	-6,31

Згідно даних табл. 2.6, протягом 2020-2022 років спостерігалася негативна динаміка значень рентабельності продукції, основних фондів та оборотних фондів ТОВ «ВКП «Ватра», а також рентабельності виробництва, що було викликано в основному падінням величини різних видів прибутку даного товариства.

Отже, у результаті проведених вище досліджень показників можна прийти до висновку, що зниження фінансових результатів роботи досліджуваного підприємства протягом 2020-2022 років призвело до різкого падіння рівня його прибутковості, що вимагає розроблення та реалізації заходів з метою покращення фінансової ситуації ТОВ «ВКП «Ватра».

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВКП «ВАТРА»

3.1 Підвищення прибутковості товариства шляхом впровадження виробництва акумуляторних світлодіодних світильників

З метою ужиття заходів, спрямованих на підвищення прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «ВАТРА», пропонуємо розробити та втілити проєкт впровадження виготовлення акумуляторних світлодіодних світильників.

На нашу думку, впровадження досліджуваним товариством освітлювальних систем, які основані на використанні акумуляторних світлодіодних джерел світла, є актуальним та перспективним. У сучасних умовах розроблення та організація виготовлення світлодіодних джерел світла, а також їх різноманітних освітлювальних систем створює можливість досягнення значного скорочення витрат електроенергії.

За висновками фахівців, експлуатація акумуляторних світлодіодних ламп не лише забезпечує річну економію (скорочення витрат на електроенергію) порівняно із традиційними лампами, а й дозволяє вирішувати проблему освітлення необхідних площ у разі вимкнення електроенергії (на певний час)

Їх використання дає можливість досягнути зниження рівня забруднення навколишнього середовища через скорочення споживання електроенергії, створення нових робочих місць у промисловості тощо.

Використання новітніх технологій енергоефективних джерел світла дає змогу зменшити напругу на електромережі, а також сприяє підвищенню екологічної безпеки та спрощує створення автоматизованих систем, які забезпечують керування мережами освітлення.

Світлодіоди володіють низкою переваг порівняно з іншими видами освітлення, так як вони сприяють:

- більш економічному використанню енергії порівняно із попередніми

поколіннями джерел світла;

- у разі застосування якісних компонентів, а також наявності оптимальної схемотехніки джерел живлення та належному тепловому режимі термін служби даних систем освітлення середньому у 50 разів більше, ніж номінальний термін служби ламп розжарювання, так від 4 до 16 разів більше, ніж в люмінесцентних ламп;

- отриманню різних спектральних характеристик без застосування світлофільтрів. РПри цьому також виникає можливість одержання якісного й стабільного у часі білого світла, його різноманітних відтінків, а також можливість регулювання яскравості без зміни колірного відтінку світла;

- можливості одержання спрямованого та ненаправленого світла, змішування джерел світла, що мають різну спрямованість, колірний відтінок в одному світильнику;

- високій надійності та простоті монтажу конструкцій джерел світла;

- екологічній чистоті, найвищим рівнем безпечності, нешкідливістю для здоров'я споживачів;

- відсутності обмежень щодо температурного режиму експлуатації;

- високому ступеню міцності, надійності, безпеки використання;

- відсутності електромагнітних перешкод;

- високому рівню ударостійкості й вибухобезпечності;

- майже повній відсутності теплового випромінювання;

- невеликим габаритам й вазі світлодіодних світильників, здатності їх адаптації під різні розміри, форми;

- можливості виготовлення досить вузьких світильників, які не утрудняють огляд вітрин;

- компактності розмірів, забезпечення легкості перевезення;

- створенню автономних комплектів освітлення, що забезпечують роботу без підключення до мережі, що досягається завдяки економічності та низьковольтному живленню.

Проведемо розрахунок собівартості виробництва пропонованого

світильника (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 - Калькуляція акумуляторного світлодіодного світильника

№	Назва статті витрат	Сума, грн.
1	Матеріали	368,52
2	Транспортні витрати	18,43
3	Усього витрат на матеріали	386,95
4	Енергія на технологічні цілі	12,09
5	Основна зарплата основних робітників	41,45
6.	Додаткова заробітна плата основних робітників	12,43
7	Нарахування на зарплату	11,85
8	Загальновиробничі витрати	68,87
9	Виробнича собівартість	533,64
10.	Витрати на збут	37,35
11.	Повна собівартість	570,99
10	Прибуток	68,5
11	Ціна виробу	639,49

Отже, повна собівартість запропонованого до впровадження акумуляторного світильника становить 570,99 грн., а ціна виробу буде рівна 639,49 грн.

Проведемо обчислення загального економічного ефекту, який отримає ТОВ «ВКП «Ватра» від впровадження виробництва акумуляторних освітлювальних систем із використанням світлодіодних джерел світла, випуск яких плануємо впровадити на досліджуваному товаристві.

Планова програма випуску даних світильників на 2025 рік складатиме 5000 штук. Проведемо розрахунок суми загальних доходів, витрат та прибутку, що очікується одержати підприємством у результаті виробництва акумуляторних світлодіодних світильників. Отримані нами результати обчислень відображено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Прогнозовані річні фінансові результати ТОВ «ВКП «Ватра» від впровадження виробництва акумуляторних світлодіодних світильників

Стаття доходу	Один. виміру	Сума, тис. грн.
Чистий дохід від реалізації нової продукції	тис. грн.	3197,5
Собівартість продукції	тис. грн.	2854,9
Фінансовий результат до оподаткування	тис. грн.	342,6
Податок на прибуток	тис. грн.	61,6
Чистий прибуток	тис. грн.	280,9
Рентабельність продукції	%	9,8
Рентабельність реалізації	%	8,9

Отже, ТОВ «ВКП «Ватра» від впровадження виробництва світлодіодних світильників у 2025 році зможе отримати 280,9 тис. грн. чистого прибутку.

Для визначення рентабельності продукції ми скористалися формулою:

$$P_{np} = \frac{PP}{C} * 100\%, \quad (3.1)$$

де P_{np} – значення показника рентабельності продукції;

PP – прибуток від реалізації продукції, тис. грн.;

C – собівартість продукції, тис. грн.

Тоді одержимо:

$$P_{np} = \frac{280,9}{2854,9} * 100\% = 9,8\%.$$

Рентабельність реалізації (P_p) було обчислена нами як виражене у відсотках відношення прогнозованої чистого прибутку від виробництва нових видів виробів до суми чистого доходу від її реалізації, тобто:

$$Pp = \frac{280,9}{3197,5} * 100\% = 8,9\%.$$

Отже, ТОВ «ВКП «Ватра» зможе забезпечити прибутковість своїх роботи у результаті впровадження акумуляторних світильників.

Очікуваний ефект, який буде одержаний споживачами від використання акумуляторних світлодіодних світильників, буде досягатися за рахунок:

- низького навантаження на електричну мережу та відповідно значної економії електроенергії при використанні;
- забезпечення безпечних умов використання;
- високого терміну служби, зручності у використанні;
- максимального комфорту для зору людини;
- низьких витрат на обслуговування;
- незначного ультрафіолетового та інфрачервоного випромінювання;

Отже, очікуємо, що у процесі експлуатації акумуляторні світлодіодні світильники виробництва ТОВ «ВКП «Ватра» зарекомендують себе споживачам як економічна й довговічна технологія освітлення.

3.2 Пропозиції щодо зростання прибутковості товариства шляхом економії коштів від впровадження нової автоматизованої лінії порошкового фарбування

З метою підвищення рівня прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» пропонуємо впровадити у його діяльність нову лінію порошкового фарбування, що буде більш економічною і продуктивнішою порівняно із тією, яка використовувалася на підприємстві раніше. На сьогоднішній день методи порошкового фарбування постійно вдосконалюються. Зокрема, нанесення порошкової фарби з використанням нинішніх технологій є у 5-10 разів

дешевшим, ніж колись. Тому порошкове фарбування у світі стає усі більш та більш поширеним.

ТОВ «ВКП «Ватра» також віддає перевагу застосуванню порошкових фарб для забезпечення високої якості, а також конкурентоспроможності своєї продукції. Слід зауважити, що порошкова фарба виступає у вигляді полімерного дрібнодисперсного порошку, який утворений із різноманітних компонентів: полімерних смол, затверджувачів, пігментів, цільових додатків, які полімеризуються та при цьому формують рівномірне покриття у процесі нагрівання в печі до температури біля сто сорок - двісті градусів Цельсія. Така поверхня відзначається значною надійністю та високим ступенем адгезії із покриваючим покриттям виробів. Вона може використовуватися у температурному режимі, що коливається від -60°C до $+150^{\circ}\text{C}$, забезпечуючи при цьому надійну електроізоляцію. Отже, порошкове фарбування відноситься до сучасного методу покриття поверхні металовиробів, яке вирізняється високими експлуатаційними показниками міцності, економічної вигоди, естетичності. Завдяки цьому типу пофарбування отримується позитивний візуальний ефект, а також стійкість виробів до агресивного впливу навколишнього середовища. Дані фарби використовуються для забезпечення антивандальних покриттів, нанесення декоративного покриття на будь-які деталі металоконструкцій, а також здійснення фарбування частин трубопроводів.

Використання новітніх технологій, що були розвинуті у сфері нанесення порошкових фарб, дозволили значно розширити спектр матеріалів, які підлягають фарбуванню, та створює змогу фарбувати також і неметалеві поверхні. Такий вид фарбування застосовується до будь-яких матеріалів, таких як метал, дерево, пластик, скло, силікатний матеріал. Зауважимо, що цьому сприяло розроблення електростатичного методу нанесення фарби, що дозволяє на будь-якому відомому матеріалі створювати захисний шар.

Різнманітні види переваг, що характеризують використання технології, яке передбачає здійснення порошкового формування, відображені на рис. 3.1.

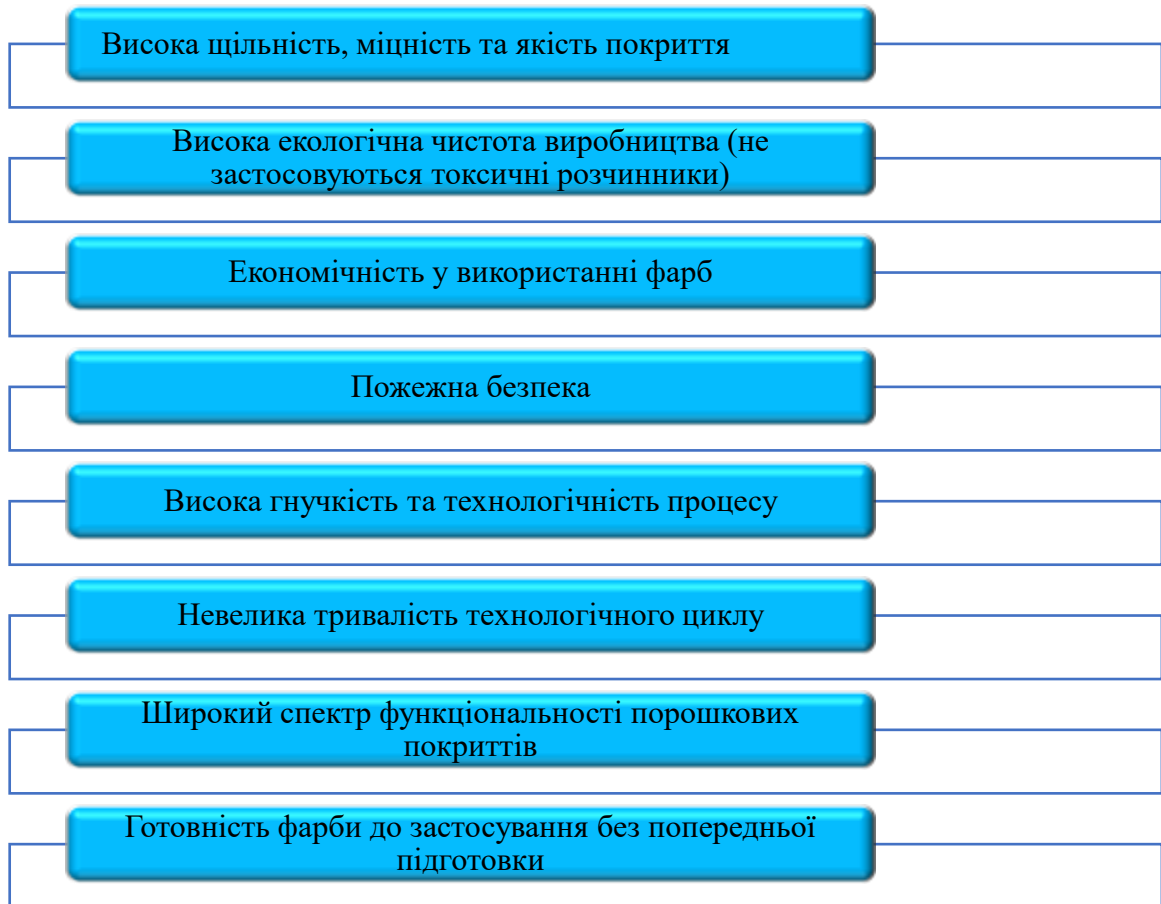

Рисунок 3.1 - Переваги порошкового покриття виробів для підприємства

Так як до складу порошкової фарби, що використовується у діяльності ТОВ «ВКП «Ватра», не входять розчинники, то це створює можливість економити час, необхідний для підготовки фарб до використання, а також робить виробництво менш шкідливим, так як знижує забруднення навколишнього середовища, при цьому не завдаючи шкоди здоров'ю людей. Враховуючи це, порошкова фарба виступає однією із найбільш безпечніших покриттів.

У процесі фарбування втрати порошку незначні, вони не перевищують від 2% до 4%, так як фарба, яка не змогла потрапити на деталь, знову повертається у бункер, де здійснюється її повторне використання, тоді як втрати рідких фарб можуть бути на рівні 40-50%. Важливою перевагою, якою відзначається порошкове фарбування порівняно із іншими технологіями нанесення покриттів,

виступає також низький відсоток відходів. При цьому порошкове фарбування проводиться у щільно закритих камерах, які входять до складу автоматизованих ліній, що устатковані рекуператором.

При здійсненні порошкового фарбування досягається заощадження часу на даний процес, так як немає потреби попередньо ґрунтувати поверхню металу. Також необхідно зауважити, що нанесення фарби здійснюється лише в один шар, й не вимагає повітряного сушіння. При цьому відсутня потреба зберігання порошкових фарб у спеціальних приміщеннях, що оснащені додатковим устаткуванням.

Також можна виділити певні недоліки порошкового покриття (рис. 3.2).

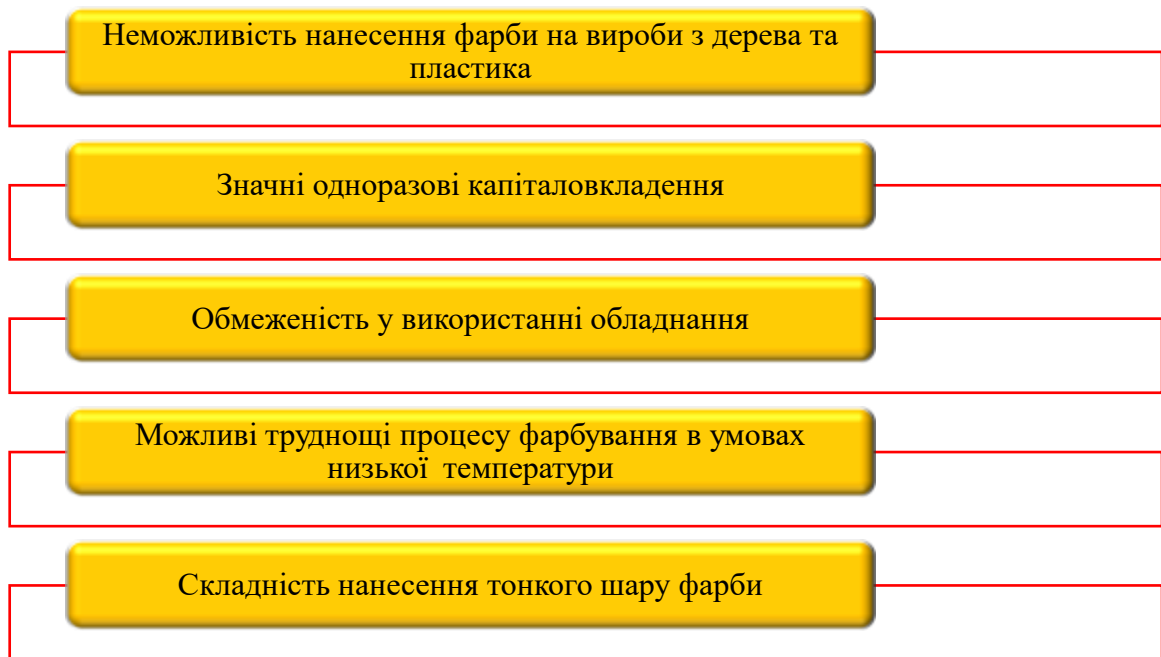

Рисунок 3.2 - Недоліки порошкового покриття

Процес фарбування полягає у тому, що під час напилення відбувається зарядження найдрібніших частинок сухої фарби електрикою, оскільки при цьому відбувається електризація при терті чи від зовнішнього джерела. При цьому виріб, який фарбується, має протилежний заряд, і тому відбувається міцне прилипання частинок фарби до його поверхні. Формування монолітного якісного покриття забезпечується при подальшому нагріванні виробу, що

відбувається у спеціальній камері полімеризації. При цьому проходить плавлення порошку плавиться, змочування поверхні виробу, й утворення міцної плівки.

До складу технологічного процесу одержання покриття за допомогою порошкових фарб, включає у себе три основні стадії, а саме:

- підготовку поверхні;
- здійснення нанесення порошкової фарби;
- забезпечення формування покриття (полімеризація).

Застосування порошкового покриття здійснюється при фарбуванні виробів, що здатні витримати короточасний нагрів до температури 150-220 градусів Цельсія. Поставка порошкових фарб на виробничу лінію здійснюється у готовій до використання формі. Як результат запікання порошкової фарби створюється корозійностійке та ударостійке покриття, яке має робочий діапазон від -60 до +150 градусів Цельсія. Отримане покриття при цьому не руйнується від різких перепадів температур.

Вважаємо, що ТОВ «ВКП «Ватра» доцільно впровадити нову лінію порошкового фарбування, яка буде використовуватися для його потреб, а саме покриття корпусних деталей світильників. Лінію пропонується придбати виробництва компанії «ПАВАЛЕКС-УКРАЇНА».

Пропонований нами для використання у діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» комплект обладнання, призначений для забезпечення ділянки порошкового фарбування, включає наступне обладнання:

- камера напилення;
- напилювач фарби;
- піч полімеризації;
- поверхня, де здійснюється підготовка виробу перед фарбуванням;
- транспортна система (автоматичний конвеєр).

Використання камери напилення дозволяє здійснювати напилення порошкових полімерних матеріалів, що наносяться на визначену поверхню виробів, що підлягають фарбуванню, та запобігати попаданню пилу фарби у

приміщення цеху. Зауважимо, що камери напилення, які виготовляються ТОВ "ПАВАЛЕКС-УКРАЇНА", є обладнаними освітлювальними приладами, пультом керування, вентиляційними параметрами, системою рекуперації, картриджними фільтрами, а також системами, які забезпечують автоматичне очищення картриджних фільтрів.

У печі полімеризації відбувається формування покриттів із порошкових полімерних матеріалів, що утворюються на поверхні фарбувальних виробів, що виникає завдяки нагріванню до температури полімеризації, а також витримуванні деталей при цій температурі.

Ціна нової лінії порошкового фарбування становить 410 тис. грн.

Розрахунок початкових витрат на реалізацію проєкту заміни лінії порошкового фарбування на ТОВ «ВКП «Ватра» відображено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Початкові витрати на реалізацію проєкту заміни лінії порошкового фарбування на ТОВ «ВКП «Ватра»

Вид витрат	Сума, тис. грн.
1. Вартість придбання нової автоматизованої лінії порошкового фарбування	410,0
2. Транспортні витрати	32,8
3. Монтаж обладнання	27,7
4. Налагодження обладнання	10,9
5. Інші витрати	35,0
Разом витрат	516,4

Як видно з даних табл. 3.3, початкові витрати на заміну лінії порошкового фарбування на ТОВ «ВКП «Ватра» становитимуть 178,0 тис. грн.

Проведемо розрахунки, щоб визначити, яка собівартість нанесення порошкової фарби на поверхню деталей на ТОВ «ВКП «Ватра» при використанні старої і нової ліній. Також порівняємо річні витрати на

здійснення порошкового фарбування деталей на старій і новій лінії та визначимо суму економії коштів (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Розрахунок витрат ТОВ «ВКП «Ватра» при використанні старої та нової ліній порошкового фарбування деталей

Показник	Одиниці виміру	Стара лінія	Нова автоматизована лінія
Вартість порошкової фарби	тис. грн.	1450,7	1450,7
Заробітна плата робітників	тис. грн.	576,0	432,0
Нарахування на заробітну плату	тис. грн.	126,7	95,1
Вартість води	тис. грн.	200,3	159,0
Знежирювач	тис. грн.	110,4	86,7
Електроенергія	тис. грн.	564,6	551,2
Амортизація		-	103,5
Всього витрат	тис. грн.	3028,7	2878,2

Отже, витрати ТОВ «ВКП «Ватра» при використанні старої лінії порошкового фарбування деталей становили 3128,7 тис. грн., а на новій лінії прогнозуються у сумі 2878,2 тис. грн.

Обчислення річної економії коштів (Еп.ф.) при здійсненні процесу порошкового фарбування деталей на ТОВ «ВКП «Ватра» на пропонованій лінії, проведемо за наступною формулою:

$$\text{Еп.ф.} = \text{Вст.л.} - \text{Вн.л.}, \quad (3.2)$$

де Вст.л – витрати на здійснення фарбування деталей на старій лінії;

де Вн.л.– витрати на забезпечення процесу фарбування деталей на новій лінії.

Тоді сума річної економії коштів від нашої пропозиції становитиме:

$$\text{Еп.ф.} = 3028,7 - 2878,2 = 150,5 \text{ тис. грн.}$$

Розраховані нами значення показників економічної ефективності заміни лінії порошкового фарбування на ТОВ «ВКП «Ватра» подано у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Показники економічної ефективності заміни лінії порошкового фарбування на ТОВ «ВКП «Ватра»

Назва показника	Одиниці виміру	Значення показника
1. Сума річної економії коштів	тис. грн.	150,5
2. Амортизація (річна сума)	тис. грн.	103,3
3. Річний грошовий потік	тис. грн.	253,8
4. Чиста теперішня вартість	тис. грн.	242,7
5. Індекс прибутковості	-	1,5
6. Простий період окупності	роки	2,0
7. Дисконтний період окупності (при процентній ставці 20%)	роки	2,9

Як показують розрахунки, відображені у табл. 3.5, у результаті впровадження проєкту заміни лінії порошкового фарбування на ТОВ «ВКП «Ватра» планується одержати річний економічний ефект у сумі 150,5 тис. грн. Сума річного грошового потоку становитиме 253,8 тис. грн. Чиста теперішня вартість цього проєкту - 242,7 тис. грн., індекс прибутковості - 1,5, простий період окупності - 2,0 роки, а дисконтний період окупності (при процентній ставці 20%) - 2,9 років.

3.3 Заходи з підвищення прибутковості шляхом удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей

Задля досягнення підвищення якості продукції, яка випускається ТОВ «ВКП «Ватра», а також забезпечення економії затрат операційної діяльності пропонуємо товариству вдосконалити процес механічного зачищення корпусних деталей, які виготовляються ним. У результаті виготовлення

корпусних деталей, що здійснюється на ливарній машині, виникає необхідність вирішення проблеми їх зачистки від заусениць та гострих кромek. У прес-формах, що використовуються на підприємстві, при литті під тиском утворюється облії по краях деталі, тобто матеріал, який витиснений в місцях, де з'єднуються деталі прес-форми. При здійсненні виливання металу облії утворюється через втрати, що виникають між поверхнями форми, які прилягають між собою. Облії виникає навколо деталі, що виливається, по лінії, де здійснюється розняття ливарної форми, через розкриття форми у процесі її заповнення розплавленим металом.

Причинами появи надмірного облою можуть виступати наявні дефекти, забруднення поверхонь, де відбувається змикання частин прес-форми; а також перевищення тиску у прес-формі зусилля, якими супроводжується змикання у процесі дотискування та витримки. Ці фактори перешкоджають забезпеченню щільного прилягання площин деталей, створюють ризик можливих травм на робочому місці, а також позбавляють набуття деталі товарного виду.

Не дивлячись на існування різноманітних методів зачищення облоїв, на досліджуваному підприємстві заусениці переважно зачищаються ручним методом. При цьому до процесу зачищення висуваються певні вимоги, що торкаються одержання на різнобічних контурах виробів фасок однакових радіусів. Так як на здійснення видалення облою ручним методом необхідно використовувати багато часу, то цей метод при багатосерійному виробництві є досить затратним. Окрім цього, на поверхні деталей, які зачищалися від облою, часто з'являються подряпини, а також можуть утворюватися тріщини на деталі, тобто виникають різні види їх пошкодження.

Вважаємо, що покращення роботи механічної ділянки може забезпечене шляхом введення у дію спеціального обладнання, що обов'язково має бути підключеним до промислового пилесмоктувача. Дані обчислення початкових витрат на заходи з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей на «ВКП «Ватра» відображено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Початкові витрати на заходи з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей

Вид витрат	Сума, тис. грн.
1. Вартість придбання нової автоматизованої лінії порошкового фарбування	125,0
2. Транспортні витрати	10,0
3. Монтаж обладнання	6,2
4. Налагодження обладнання	2,8
5. Інші витрати	6,0
Разом витрат	150,0

Згідно даних табл. 3.6, початкові витрати на заходи з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра» складатимуть 150,0 тис. грн.

У результаті встановлення обладнання, призначеного для зачистки корпусних деталей виробів, планується вивільнити двох робітників, так як при старому способі зачистки деталей використовувалося 3 робітника, а при новому – 1 робітник. Місячна заробітна плата одного робітника становить 12,0 тис. грн. Вивільнених робітників доцільно перевести на виконання інших виробничих операцій даного товариства.

Результати проведених розрахунків економічної доцільності заходів з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра» наведено у таблиці 3.10.

Суму річної економії коштів від впровадження механічної зачистки корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра»:

$$Ез.д. = Вз.ст - Вз.н, \quad (3.3)$$

де В_{з.ст.} – витрати на здійснення механічної зачистки корпусних деталей ручним способом;

Вз.н. – витрати на здійснення механічної зачистки корпусних деталей з використанням нового придбаного обладнання.

$$\text{Тоді } \text{Ез.} = 563,4 - 412,8 = 150,6 \text{ грн.}$$

Показники економічної доцільності заходів з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра» відображені у табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Показники економічної доцільності заходів з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра»

Вид витрат	Один. виміру	Старий спосіб	Пропонований (механізований) спосіб
1. Витрати на заробітну плату	тис. грн.	432,0	144,0
2. Нарахування на заробітну плату	тис. грн.	95,0	31,7
3. Електроенергія на технологічні цілі	тис. грн.	-	61,6
4. Інструменти, розхідні матеріали	тис. грн.	36,4	25,5
5. Придбання зачисного обладнання	тис. грн.	-	150,0
6. Разом витрат	тис. грн.	563,4	412,8
7. Економія коштів	тис. грн.	-	150,6
8. Показник економічної ефективності (р.7/р.6) x 100%	%	-	36,5

Отже, річна економія коштів, яку планується отримати від впровадження механічної зачистки корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра», складатиме

150,6 тис. грн., що говорить про доцільність втілення запропонованих нами заходів.

Показник економічної ефективності запропонованих заходів (Еф.з.) можна обчислити згідно формули:

$$\text{Еф.з.} = \text{Ез.} / \text{Зв.з.}, \quad (3.4)$$

де Зв.з.- загальна сума витрат на здійснення зачистки деталей з використанням придбаного обладнання.

$$\text{Еф.з.} = (150,6 / 412,8) \times 100\% = 36,5\%.$$

Отже, показник економічної ефективності, що відображає прибутковість здійснення запропонованих заходів, складатиме 36,5% (у відсотковому вираженні), що говорить про доцільність впровадження заходів з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра».

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1 Організація охорони праці на ТОВ «ВКП «Ватра»

Питанням охорони праці на промислових підприємствах, до яких відноситься ТОВ «ВКП «Ватра», відводиться одна із найважливіших ролей у процесі їх діяльності. Належна організація охорони праці, яка відповідає вимогам нормативно-правових актів, є основним заходом профілактики та запобігання виробничому травматизму й професійній захворюваності.

Трудовим договором ТОВ «ВКП «Ватра» передбачаються зобов'язання роботодавця щодо забезпечення найманих працівників безпечними умовами праці відповідно положень законодавства. Законодавство України покладає на всіх роботодавців обов'язок щодо забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці. За невиконання законодавства про охорону праці до підприємства можуть бути застосовані санкції аж до заборони його експлуатації.

Організаційні та правові основи охорони праці суб'єктів господарювання включають комплекс взаємопов'язаних законів та інших нормативно-правових актів, соціально-економічних та організаційних заходів, спрямованих на правильну і безпечну організацію праці, забезпечення працюючих засобами захисту, компенсацію за важку роботу та роботу в шкідливих умовах, регламентацію відповідальності та відшкодування збитків у разі ушкодження здоров'я працівника або його смерті, навчання працівників безпечному веденню робіт.

На ТОВ «ВКП «Ватра» розроблено Положення про службу охорони праці цього підприємства, визначено структуру такої служби, її чисельність, основні завдання, функції та права її працівників.

До обов'язків роботодавця на ТОВ «ВКП «Ватра» відносяться затвердження документів, які повинні встановлювати правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях,

на будівельних майданчиках і робочих місцях. Інструкції та інша документація з охорони праці розробляються на підставі положень законодавства з охорони праці, типових інструкцій та технологічної документації підприємства з урахуванням виду діяльності підприємства і конкретних умов праці на ньому, керівниками структурних підрозділів.

Організація охорони праці ТОВ «ВКП «Ватра» включає здійснення таких заходів:

- атестація робочих місць;
- навчання з охорони праці;
- проведення медоглядів працівників;
- фінансування витрат на охорону праці.

Охорона праці ТОВ «ВКП «Ватра» покликана вирішувати кілька основних завдань. Одне з них – інженерно-технічне – передбачає запобігання небезпечним подіям під час трудового процесу шляхом: заміни небезпечних матеріалів менш небезпечними, переходу на нові технології, які зменшують ризик травмування і захворювання, проектування і конструювання устаткування з урахуванням вимог безпеки праці, розробки засобів індивідуального та колективного захисту. Друге – соціальне – пов'язане з відшкодуванням матеріальної, моральної чи соціальної шкоди, завданої внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, тобто це захист працівника та його прав.

До роботодавця ТОВ «ВКП «Ватра» щодо охорони праці висуваються такі вимоги:

- організація та дотримання безпеки на робочих місцях;
- облаштування робочих зон;
- облаштування невиробничих приміщень;
- вибір безпечних засобів праці;
- безпечне проведення робіт із застосуванням засобів праці.

Перед початком роботи нового працівника роботодавець зобов'язаний проінформувати його під розписку про умови праці, наявні на його робочому

місці. У тому числі, про всі небезпечні чи шкідливі виробничі фактори, які ще не усунуто, та про можливі наслідки їх впливу на здоров'я працівника, а також про можливі пільги та компенсації за роботу в таких умовах.

Крім того, при прийнятті на роботу в ТОВ «ВКП «Ватра» всі працівники повинні за рахунок роботодавця пройти вступний інструктаж, навчання, перевірку знань, первинний інструктаж на робочому місці, стажування і набуття навичок безпечних методів праці. Тільки після цього працівники допускаються до самостійної роботи. Вступний інструктаж проводить спеціаліст з охорони праці, а первинний – безпосередній керівник працівника. Надалі з працівниками повинні проводитися повторні інструктажі (раз на квартал при виконанні робіт підвищеної небезпеки або раз на півріччя), решту позапланові (при зміні правил охорони праці, зміни в обладнанні або при порушенні працівником правил охорони праці) та цільові інструктажі (зокрема, при разових роботах, не пов'язаних зі спеціальністю). Інформація про проведення інструктажів має вноситися до відповідного журналу, завірені підписом як того, кого інструктували, так і того, хто інструктував.

Працівники ТОВ «ВКП «Ватра», зайняті на роботах з підвищеною небезпекою, повинні щороку проходити навчання і перевірку знань з питань охорони праці. Навчання з питань охорони праці таких працівників може проводитися як безпосередньо на підприємстві, так і іншим суб'єктом господарювання, що займаються таким навчанням. Перевірка знань працівників з питань охорони праці повинна здійснюватися відповідною комісією підприємства, склад якої затверджується керівником підприємства.

На ТОВ «ВКП «Ватра», де технологічний процес, використовуване обладнання, сировина та / або матеріали є потенційними джерелами шкідливих і небезпечних виробничих факторів, які можуть негативно впливати на стан здоров'я працюючих, повинна проводитися атестація робочих місць за умовами праці. Така атестація повинна проводитися атестаційною комісією, склад і повноваження якої визначаються наказом по підприємству в строки, передбачені колективним договором, але не рідше одного разу на 5 років.

4.2 Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах економіки при стихійних лихах і великих виробничих аваріях

Унаслідок надзвичайних ситуацій у населених пунктах країни і на підприємствах можуть виникнути руйнування, зараження місцевості радіоактивними та хімічними речовинами. Люди можуть опинитися у завалах, пошкоджених та палаючих будинках, інших непередбачуваних ситуаціях.

У зв'язку з цими обставинами буде потрібне проведення заходів із рятування людей, надання їм допомоги, локалізації аварій та усунення пошкоджень. При вирішенні цих проблем виходять з того, що в осередках ураження і районах лиха будуть проводитися не тільки суто рятувальні роботи, а й деякі невідкладні, що не пов'язані з рятуванням людей. Рятувальні та інші невідкладні роботи (РіНР) проводяться з метою порятунку людей та надання допомоги ураженим, локалізації аварій та усунення пошкоджень, створення умов для наступного проведення відновлювальних робіт.

При проведенні РіНР великого значення має дотримання певних умов. Такими умовами є: своєчасне створення угруповань, сил, що залучаються для проведення РіНР, своєчасне ведення розвідки, швидкий рух і введення сил у осередок ураження, безперервне проведення РіНР до їх повного завершення, тверде й оперативне управління силами, що залучаються до проведення РіНР, і всебічне забезпечення їх діяльності [19].

Заходи, що відносяться до рятувальних робіт:

- розвідка маршрутів, за якими вводяться або виводяться формування ЦО;
- локалізація і гасіння пожеж;
- пошук і рятування людей з-під завалів;
- відкриття зруйнованих захисних споруд і рятування людей;
- подача повітря у завалені захисні споруди;
- надання ураженим першої медичної допомоги та їх евакуація;
- санобробка людей та знезараження їх одягу;
- знезараження місцевості, споруд, техніки.

Крім рятувальних робіт, в осередках ураження проводяться невідкладні роботи, до яких відносяться:

- прокладання маршрутних шляхів на заражених територіях і будівництва проїздів у завалах;
- локалізація аварій на комунально-енергетичних мережах, лініях зв'язку та їх відновлення;
- закріплення або ліквідація конструкцій споруд, які загрожують падінням та перешкоджають проведенню рятувальних робіт;
- ліквідація боєприпасів та інших вибухонебезпечних предметів (балони з газом, бочки з бензином тощо).

Керівництво проведенням усіх цих робіт у надзвичайних ситуаціях проводяться надзвичайними комісіями держави, області, міста тощо.

При аваріях на об'єктах народного господарства, установах, якщо їх наслідки не виходять за межі об'єктів захисних зон, керівництво роботами проводиться адміністрацією підприємств.

Виникнення стихійних лих, а також аварій та катастроф можна в деяких випадках прогнозувати. Ці прогнози, як правило, закладаються в плани ЦО підприємств, установ, що передбачають попереджувальні заходи, які повинні зменшити наслідки аварій і катастроф. Характер та обсяг таких заходів залежать від виду та рівня аварії або стихійного лиха, масштабів і часу їх виникнення.

Загалом до таких заходів відносяться:

- приведення в готовність засобів захисту;
- перевірка готовності систем оповіщення;
- підготовка і видача населенню засобів індивідуального захисту та особистої профілактики;
- проведення санітарно-епідеміологічних заходів;
- підготовка до евакуації або відселення та їх проведення;
- вивезення матеріальних цінностей;

- захист продуктів харчування, джерел води тощо;
- герметизація приміщень і т.п.

Способи і послідовність проведення цих робіт залежать від обставин, що склались у районі аварії чи катастрофи, та наявності сил і засобів для проведення таких робіт.

Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації проводиться для відновлення роботи підприємств, організацій, навчальних закладів тощо.

При ліквідації наслідків надзвичайної ситуації здійснюються такі заходи:

- розвідка осередків надзвичайних ситуацій;
- локалізація і гасіння пожеж;
- відбудівля споруд і шляхів сполучення;
- проведення ізоляційне обмежених заходів в осередках інфекційного зараження;
- проведення спецобробки населення;
- дезактивація, дегазація техніки, майна, доріг, місцевості тощо.

Розвідку осередків надзвичайних ситуацій проводять сили Збройних сил, ЦО і невоєнізовані формування підприємств, організацій тощо.

Воєнізовані сили розвідки ЗС і ЦО включають підрозділи радіаційної, хімічної, біологічної та інженерної розвідок. У завдання цих підрозділів входить виявлення загального стану в осередках та визначення меж ураження, руйнування, повені і пожеж, а також виставлення спостереження на особливо важливих напрямках (станціях, переправах, перехресті доріг тощо).

У місцях розташування евакуйованого населення, на маршрутах виходу з осередків надзвичайних ситуацій розвідка ведеться силами невоєнізованих формувань підприємств та організацій.

Аварійно-рятувальні й лікувально-евакуаційні заходи проводяться додатково до заходів, вжитих підрозділами ЗС, ЦО, медичних установ в осередках надзвичайних ситуацій. Ці роботи виконує населення, яке потрапило в осередок або розміщене на шляху розширення ураженого повітря, пожежі, повені тощо. Для допомоги у проведенні цих робіт в осередки надзвичайних

ситуацій направляють сили і засоби спеціальних формувань ЗС, ЦО, Мінохорони здоров'я, комунальних служб, Міністерства охорони навколишнього середовища та інші.

Локалізація і гасіння пожеж проводяться з метою збереження матеріальних цінностей держави й окремих громадян. Здійснюється це протипожежними формуваннями ЗС, ЦО, МВС, Мінохорони навколишнього середовища із залученням до цих робіт робітників, службовців і населення, що близько проживає до осередку надзвичайної ситуації.

Відбудівля споруд і шляхів сполучення здійснюється з метою поновлення роботи життєво важливих органів міста, району тощо. До них належать: телеграф, телефон, лікарні, мости, залізниця, шляхи евакуації і підвезення матеріальних засобів та інші.

ВИСНОВКИ

ТОВ «ВКП «ВАТРА» здійснює свою діяльність на світлотехнічному ринку, пропонуючи своїм споживачам ефективне, комфортне, високоякісне енергозберігаюче освітлення. Пропоновані досліджуваним товариством світлотехнічні вироби відзначаються високим рівнем захисту від несприятливого впливу чинників зовнішнього середовища. Продукція спеціального призначення може експлуатуватися у вибухо- й пожежонебезпечних зонах, у різних кліматичних умовах, вона може розміщуватися у різних типах приміщень.

Аналізуючи економічні показники діяльності даного товариства, у 2021 році спостерігаємо збільшення величини чистого доходу від реалізації продукції світлотехнічного призначення на 6 млн. 495 тис. грн., що говорить про зростання господарської активності підприємства, проте у наступному році відбувалося падіння значення даного показника 27 млн. 708 тис. грн., що було зумовлене початком воєнних дій на території України та відповідно скороченням виробництва та споживання продукції. Тенденції зміни собівартості реалізованої продукції були подібні до попереднього показника.

Сума валового прибутку ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році була рівна 823 тис. грн., але у наступному році вона вже дуже суттєво впала - на 5 млн. 979 тис. грн. Прибуток від операційної діяльності цього товариства стабільно спадав у досліджуваному періоді. Зокрема, у 2021 році сума його падіння була рівна 522 тис. грн., а у 2022 році – уже 1 млн. 694 тисяч гривень.

Аналогічними змінами відзначалася також динаміка прибутку до оподаткування. Чистий прибуток ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році порівняно із 2020 роком знизився на 428 тис. грн., а у 2022 році – ще на 1 млн. 440 тис. грн.

У 2022 році витрати підприємства, пов'язані із виробництвом та реалізацією продукції, дуже суттєво знизилися – на 26 млн. 75 тис. грн., або на 57,5%, що було зумовлене скороченням обсягів виробництва продукції ТОВ

«ВКП «Ватра» за цей період (на 60,8%). Зауважимо, що зменшення суми витрат за цей період було властиве для усіх видів витрат даного товариства.

Показники рентабельності капіталу ТОВ «ВКП «Ватра» у 2021 році були додатними, а у 2022 - від'ємними. Зокрема, рентабельність загального капіталу даного підприємства у 2020 році складала 5,89%, а 2021 році - 4,26%, а у 2022 році – вже -1,05%. Отже, ефективність використання капіталу досліджуваного товариства знизилася. Значення показника рентабельності власного капіталу досліджуваного підприємства у 2022 знизилося до -1,28%. У 2022 р. показники рентабельності реалізації набули від'ємних значень, що свідчить про незадовільні результати у сфері забезпечення прибутковості роботи товариства.

Протягом 2020-2022 років спостерігалася негативна динаміка значень рентабельності продукції, основних фондів та оборотних фондів ТОВ «ВКП «Ватра», а також рентабельності виробництва, що було викликано в основному падінням величини різних видів прибутку даного товариства. Отже, у результаті проведених вище досліджень показників можна прийти до висновку, що зниження фінансових результатів роботи досліджуваного підприємства протягом 2020-2022 років призвело до різкого падіння рівня його прибутковості.

З метою ужиття заходів, спрямованих на підвищення прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «ВАТРА», пропонуємо розробити та втілити проєкт впровадження виготовлення акумуляторних світлодіодних світильників. Як прогнозуємо, у 2025 році від даного заходу підприємство зможе отримати додатково 280,9 тисяч гривень чистого прибутку. Показник рентабельності продукції при цьому складатиме 9,8%, а рентабельність реалізації - 8,9%.

З метою підвищення рівня прибутковості діяльності ТОВ «ВКП «Ватра» пропонуємо впровадити у його діяльність нову лінію порошкового фарбування, що буде більш економічною і продуктивнішою порівняно із тією, яка використовувалася на підприємстві раніше. У результаті впровадження проєкту заміни лінії порошкового фарбування товариство одержати річний економічний ефект у сумі 150,5 тис. грн. Сума річного грошового потоку становитиме 253,8

тис. грн. Чиста теперішня вартість цього проєкту - 242,7 тис. грн., індекс прибутковості - 1,5, простий період окупності - 2,0 роки, а дисконтний період окупності (при процентній ставці 20%) - 2,9 років.

З метою підвищення якості продукції, яка випускається ТОВ «ВКП «Ватра», а також економії затрат виробництва також пропонуємо вдосконалити процес механічної зачистки корпусних деталей. Річна економія коштів, яку планується отримати від впровадження механічної зачистки корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра», складатиме 150,6 тис. грн., а показник економічної ефективності, що відображає прибутковість здійснення запропонованих заходів, складатиме 36,5%, що говорить про доцільність впровадження заходів з удосконалення процесу механічного оброблення корпусних деталей на ТОВ «ВКП «Ватра».

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Пігуль Н.Г., Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. Випуск 10. 2017. С.188-193.
2. Гудзенко Н.М., Китайчук Т.Г. Роль обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємств. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. №3. С.125-134.
3. Правдюк Н.Л. Рентабельність операційної діяльності підприємств: обліково-аналітичний аспект. URL: <http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/wk6jACGvCJYhzt4qjw76.pdf>
4. Кобилецький В. Р. Рентабельність. Сутність та показники. *Financial Analysis online*. URL: <https://analizua.com/metodyka-rozrakhunku-2/229-rentabelnist>
5. Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern economics*. 2020. № 21. С. 37-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2020_21_8
6. Семенов Г.А. Економіка підприємства К. : Центр навчальної літератури, 2014. 324 с.
7. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. №7 (34). С. 46-49
8. Духновська Л.М., Павлов В.С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління
9. Новіченко Л. С. Аналіз показників рентабельності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Том 2. с. 264-260.
10. Пономарьов Д. Е. Прогнозування показників фінансового стану підприємства як основа формування фінансової стійкості. *Вісник Житомирського державного*

- технологічного університету*. Серія : Економічні науки. 2016. № 1. С. 49-54.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2016_1_8
11. Цмоць О.І. Прогнозування фінансового стану підприємства за допомогою штучних нейронних мереж. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.9. С.347—352.
 12. Бобирь О.І., Бовсуновський М.Р. Прогнозування фінансового стану підприємства. URL : http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Economics/27132.doc.htm.
 13. Павлова І.В. Прогнозування фінансових показників як елемент планування розвитку діяльності підприємства. *Логістика : зб. наук. пр.* 2010. № 690. С.752—755.
 14. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189-192.
URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/42.pdf
 15. Гайбура Ю. А., Загнітко Л. А. Прибутковість підприємства: поняття, фактори, резерви. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. №24 (2). С. 99-104.
 16. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. №7 (34). С. 46-49.
 17. Каминський П. Д. Прибуток та рентабельність як показники ефективності діяльності підприємства. *Вісник Донецького університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*. №1.64. С.160-167.
 18. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Молодий вчений*. №2 (42). С.299-303.
 19. Стручок В.С. Техноекологія та цивільна безпека: навчальний посібник. Частина: Цивільна безпека. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А. 2022. 156 с.
URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39424>
 20. Кужда Т. Етапи успішного управління організаційними змінами на підприємстві. *Галицький економічний вісник*. 2013. № 2(41). С. 66-72.

21. Шляга О. В., Шипуля Л. І. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. №8. С. 75-81.
22. Машлій Г.Б. Розроблення та реалізація сучасної управлінської інформаційної системи підприємства. Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу: І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 22 березня 2018 р. / ред. кол.: О. І. Черевко та ін. Харківський держ. ун-т харч. та торг. Х.: ХДУХТ. 2018. С. 364-365.
23. Машлій Г.Б. Менеджмент та маркетинг як інструменти забезпечення соціально-економічної стабільності підприємства // Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення: матеріали ІІ міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (27 квітня 2018 р.). Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. С. 338-342.
24. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. №3. С. 189 - 192.
25. Машлій Г.Б., Барчук С.І., Гарматюк О.О., Серединський В.Р. Оцінка прибутковості та прийняття оптимізаційних рішень на підприємстві / Світ наукових досліджень. Випуск 35: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 20-21 листопада 2024 р.) / за ред. : О. Патряк та ін. ГО “Наукова спільнота”, WSZIA w Opolu. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б. 2024. С. 41-43.
26. Стручок В.С. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А. 2022. 156 с. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39196>
27. Кирич Н.Б., Мосій О.Б., Машлій Г.Б., Горбатюк В.В. Зміни управлінських процесів в організаціях, викликані війною в Україні. *Економічний простір*.

Збірник наукових праць. 2024. № 190. С.311-315. URL:
<http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1505>

28. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. 2015. №40. - С. 38 - 41.
29. Юрик Н.Є. Розвиток інноваційного рівня вітчизняних підприємств як одного з елементів антикризового управління. Інноваційна економіка. №7-8. 2017. С. 85-93.
30. Мелень О.В., Холондач Ю.Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»*: зб. наук. пр. темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Х. : НТУ «ХПІ». 2015. №25. С. 123 – 126.
31. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. №7 (34). С. 46-49.
32. Бершадська І. І., Тульчинська С. О. Методи управління прибутком підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. №20. С.181-188.
33. Кирич Н. Б., Андрушків Б. М., Погайдак О. Б. Інноваційна діяльність підприємств та організацій як метод стабілізації економіки регіонів України. *Вісник економічної науки України*. 2009. № 1 (15). С. 23–25.
34. Мелень О.В., Гаріб'ян. Актуальність питань розробки напрямів підвищення прибутковості підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. №8. С. 91 - 94.